journal of Future Cities vision
Autumn 2025. Vol 6. Issue 23
ISSN (Print): 2783-0780- ISSN (Online): 2783-0780
Journal Homepage: https://www.jvfc.ir/

Comprehensive Analysis Strategic Tourism Development and Explanation of Internal and External Factors Influencing the Realization of Future Vision (Case Study: Golshan City)

Hojat Sadeghi [*1], Farhad Javan[2], Hamed Amiri[3], Mehdi Rezaei[4], Mehdi Yousefian[5]

1. Department of Physical Geography, Faculty of Geographical Sciences and Planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran
2. Department of Tourism Management, Faculty of Cultural Heritage, Handicrafts and Tourism, University of Mazandaran, Babolsar, Iran
3.MSc Student, Borujen Branch, Islamic Azad University, Borujen , Iran
4.MSc Architecture Student, Semirom Branch, Islamic Azad University, Semirom, Iran
5. MSc, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran

ARTICLEINFO

Research Paper

Article history:

Received: 2026/04/17

Accepted: 2024/05/30

Published online: 2026/07/11

Keywords:
Comprehensive Plan, Strategic Development, Tourism, Future Vision, Golshan City

Abstract

Tourism is recognized as a significant economic approach for development in the contemporary era, and small cities, owing to their natural, cultural, and historical resources, can take the lead in this field. Golshan, a small city located in Dehaqan County, Isfahan Province, possesses considerable tourism potential; however, harnessing these potentials requires comprehensive planning. This research primarily emphasizes assessing citizens' attitudes toward tourism, followed by analyzing the limitations and capacities of tourism development within the framework of comprehensive strategic planning and vision definition. The research method is descriptive-analytical and based on field studies. The statistical population consisted of experts and citizens, with 66 citizens and 24 experts selected as the sample size for questionnaire administration. The validity and reliability of the questionnaire were confirmed through expert opinion and Cronbach's alpha coefficient (greater than 0.70). The results indicated that citizens' attitudes toward tourist attraction are positive and significant at a level less than 0.05 (total mean of 3.826). In the cultural needs assessment section, citizens emphasized the importance of preserving and restoring buildings (4.190) and paying attention to local culture (4.128), reflecting the high priority people place on the city's culture and identity. Strategic analysis using the SWOT model revealed that Golshan's tourism, despite having prominent strengths such as greenhouses (weight 0.492) and hospitality (0.430), faces weaknesses including the lack of a unique brand (0.482) and weak accommodation infrastructure (0.467). Regarding opportunities, the development of scientific tourism (0.476) and holding local events (0.421) had the highest weights, while environmental crises (0.469) were identified as the most significant threat. Using the QSPM matrix, six operational strategies were prioritized, with "creating tourism infrastructure and facilities" scoring 14.68, recognized as the top priority. Consequently, several key projects were proposed, including the development of eco-lodges, the development of the Sormandeh ecotourism area, agrotourism, and observatory-based scientific tourism.

Citation: Sadeghi, H., Javan, F., Amiri, M., Rezaei, M., & Yousefian, M. (2026). Comprehensive Analysis of Strategic Tourism Development and Explanation of Internal and External Factors Influencing the Realization of Future Vision (Case Study: Golshan City), Journal of Future Cities vision, 7(25), 51-70.

© The Author(s). Publisher: Iranian Geographical Association

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

journal of Future Cities vision
Spring 2026. Vol 7. Issue 25
ISSN (Print): 2783-0780- ISSN (Online): 2783-0780
Journal Homepage: https://www.jvfc.ir/

Extended Abstract

Introduction

Tourism is today recognized as one of the most dynamic economic sectors globally, serving as a strategic tool for diversifying income sources, creating sustainable employment, and preserving local identity through its profound connection with the economy, culture, environment, and social structures. Small cities possess significant potential for attracting tourists due to their pristine natural attractions, rich historical heritage, and authentic traditions. Despite these capacities, many have failed to find their true place in the tourism arena, a failure rooted in factors such as the lack of a systemic approach, absence of strategic planning, and neglect of the local community's perspective. One of the most important challenges is the lack of a comprehensive strategic plan that identifies capacities and limitations while providing the foundation for sustainable exploitation. Neglecting the attitudes and expectations of the host community poses serious challenges to program implementation; if the local community does not see itself as a stakeholder in the development process, it will not only refuse cooperation but may also become actively engaged in opposing tourism. Understanding these necessities, the present research aims to adopt a comprehensive approach, assessing the host community's attitudes, analyzing internal and external factors affecting tourism development, and formulating a vision and prioritizing operational strategies to provide a scientific platform for sustainable tourism development planning in Golshan City.

Methodology

This research is descriptive-analytical in method and applied in purpose. Data were collected quantitatively using questionnaires. The statistical population consisted of citizens (66 individuals through random sampling) and experts (24 individuals through purposive sampling) of Golshan City. Questionnaire validity was confirmed through expert opinion, and reliability was established using Cronbach's alpha coefficient (greater than 0.70). Data were analyzed using SPSS software with one-sample t-tests, as well as the SWOT model and QSPM matrix.

Results and Discussion

Research findings indicate that the attitudes of Golshan citizens toward tourism attraction are positive and significant. The highest level of agreement relates to happiness about tourists' arrival and belief in tourism's economic impacts on increasing local employment and income, reflecting public welcome and expectation of economic benefits from this industry. In social and cultural dimensions, results were also positive, although the intensity of agreement was slightly lower than in economic dimensions. Notably, in indicators related to the environment and lifestyle, the intensity of agreement was lower, and some concern was observed among citizens regarding the potential consequences of tourism in these areas. This finding indicates the local community's deep understanding of the tourism industry's potential vulnerabilities and the necessity of responsible management. In the cultural needs assessment section, citizens emphasized the importance of preserving and restoring historic buildings, paying attention to local culture, holding cultural events, and public participation, reflecting their concern for preserving cultural identity in the tourism development process.

Strategic analysis using the SWOT model revealed that Golshan's tourism possesses prominent strengths such as high potential for agricultural tourism (greenhouses), social capital arising from hospitality, unique scientific tourism capability based on the observatory, and diverse natural and historical attractions. In contrast, major weaknesses were identified, including the lack of a unique tourism brand, weak accommodation infrastructure, insufficient welfare facilities, lack of organized historical sites, and ineffective advertising. The total weight of strengths slightly exceeds weaknesses, but the intensity and multiplicity

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

journal of Future Cities vision
Spring 2026. Vol 7. Issue 25
ISSN (Print): 2783-0780- ISSN (Online): 2783-0780
Journal Homepage: https://www.jvfc.ir/

of fundamental weaknesses are such that without targeted planning, achieving sustainable development will not be possible. Regarding opportunities, the possibility of developing scientific tourism through schools and universities, holding local cultural events, and attracting private sector investment had the highest importance. The most significant threats include environmental crises resulting from improper tourist management, climate change and water scarcity, and destruction of historical and natural heritage due to uncoordinated development.

Comparison of final scores showed that strengths outweigh weaknesses and opportunities outweigh threats; therefore, the best strategy for Golshan's tourism development is the competitive-aggressive strategy (utilizing strengths to exploit opportunities). Accordingly, six operational strategies were formulated and prioritized using the QSPM matrix. The strategy of creating tourism infrastructure and facilities was identified as the top priority with the highest score, indicating the necessity of providing physical platforms before any action for market development. The strategies of planning for ecotourism development, attracting private sector investment, planning for scientific and agricultural tourism, education and ourism development planning in small cities.

marketing, and enhancing citizen participation were placed in subsequent priorities. Integration of attitude assessment findings with strategic analysis showed that citizens' environmental concerns and their emphasis on preserving local culture were reflected in formulating strategies such as ecotourism development and enhancing public participation.

Conclusion

The research demonstrated that Golshan citizens hold positive attitudes toward tourism but are concerned about its environmental consequences. Strategic analysis revealed valuable capacities such as agricultural and scientific tourism alongside infrastructural weaknesses and environmental threats. Accordingly, the competitive-aggressive strategy with priority on infrastructure development and ecotourism was determined as the optimal path for the city's tourism development. The research innovation lies in the systematic integration of attitude assessment with strategic analysis and the presentation of operational key projects based on the real priorities of the local community, which can serve as a model for tourism development planning in small cities with similar environmental, infrastructural, and socio-economic conditions.

References

1.Sadeghi, HO & Seidaiy, S.(2025). Tourism and rural development. Rural areas—Development and Transformations. Intechopen press. Pp. 137-161. DOI: 10.5772/intechopen.111400.
2.Sadeghi, H., & Seidaiy, S. E. (2025). Exploring the Role of Tourism on Land Use Value in Rural Areas: A Case Study. International Journal of Rural Management, 21(2), 203-223. https://doi.org/10.1177/09730052251336523
3.Richards, G. (2018). Cultural tourism: A review of recent research and trends. Journal of hospitality and tourism management, 36, 12-21. https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2018.03.005
4.Zhang, Y., Zheng, Q., Huang, L., Lee, T. J., & Hyun, S. S. (2024). Alienation and authenticity in intangible cultural heritage tourism. Journal of Sustainable Tourism, 32(12), 2459-2478. https://doi.org/10.1080/09669582.2023.2284642
5.Streimikiene, D., Svagzdiene, B., Jasinskas, E., & Simanavicius, A. (2021). Sustainable tourism development and competitiveness: The systematic literature review. Sustainable development, 29(1), 259-271. https://doi.org/10.1002/sd.2133
6.Maxim, C. (2016). Sustainable tourism implementation in urban areas: a case study of London. Journal of Sustainable Tourism, 24(7),

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

journal of Future Cities vision
Spring 2026. Vol 7. Issue 25
ISSN (Print): 2783-0780- ISSN (Online): 2783-0780
Journal Homepage: https://www.jvfc.ir/

971-989. https https://doi.org/10.1080/09669582.2015.1115511

7. van Onselen, V. M., Bayrak, M. M., Gladfelter, S., & Lin, T. Y. (2025). Community insights on tourism development and nature-based solutions for increased resilience to coastal hazards at Caota sand dunes Geopark in Taiwan. Progress in Disaster Science, 28(3),31-46. https://doi.org/10.1016/j.pdisas.2025.100472
8. Suriyankietkaew, S., Krittayaruangroj, K., Thinthan, S., & Lumlongrut, S. (2025). Creative tourism as a driver for sustainable development: A model for advancing SDGs through community-based tourism and environmental stewardship. Environmental and Sustainability Indicators, 27(3),12-31. https://doi.org/10.1016/j.indic.2025.100828
9. Ranasinghe, R., Ganganda, N., Bandara, A., & Perera, P. (2021). Role of tourism in the global economy: The past, present and future. Journal of Management and Tourism Research, 4(1),23-42. https://ssrn.com/abstract=3862298
10. Vrontis, D., Basile, G., Tani, M., & Ferri, M. A. (2024). The host-guest relationship role in a sustainable tourism model in marginal areas: The case study of Calitri (Italy). Palgrave Intersections of Business and the Sciences, 187-212. https://www.unimercatorum.iris.cineca.it/handle
11. Zambrano-Mieles, J. D., Mieles-Cevallos, D. N., Suntasig-Tuasa, L. J., & Fabiani-Orbea, L. (2025). Challenges and Opportunities in Local Sustainable Tourism: A Systematic Review Focusing on Community Participation and Regional Development. Journal of Posthumanism, 5(1), 1062-1078. DOI: https://doi.org/10.63332/joph.v5i1.636
12. Bielousova, N. (2021). Formation of principles of socio-economic development of inclusive tourism as a multifunctional system. Technology audit and production reserves, 3(4(59), 28–32. doi:10.15587/2706-5448.2021.235901
13. Vashkevich, N., Barykin, S., Kapustina, I. V., Kupriyanova, M., Krasnov, A., Kharlamova, T. L., & Viktorovich, A. (2024). Inclusive tourism ecosystems: Key stakeholders and their roles. Migration Letters, 21(S8), 1263-1269. https://www.researchgate.net/profile/Sergey
14. Belyaeva, O. I., & Pryamichkin, V. A. (2022). Strategic Approach to Tourism Development in Small Towns. Regional'naia Ėkonomika. IUg Rossi, 10(1),126-136. https://doi.org/10.15622/re.2022.1.12
15. Peloponnisios, M. (2025). The Paradox of Local Communities' Non-Participation in Sustainable Tourism Governance in the Cyclades: An Empirical Analysis Using the MOA Model. HAPSc Policy Briefs Series, 6(1), 83-96. https://doi.org/10.12681/hapscpbs.43177
16. Caro-Carretero, R., & Monroy-Rodríguez, S. (2025). Residents' perceptions of tourism and sustainable tourism management: planning to prevent future problems in destination management-The case of Cáceres, Spain. Cogent Social Sciences, 11(1),44-63. https://doi.org/10.1080/23311886.2024.2447398
17. Li, Y., Feng, X., Gao, Y., & Zhao, Z. (2024). Perceived tourism implicit conflict among community residents and its spatial variation. Humanities and Social Sciences Communications, 11(1), 1-14. https://www.nature.com/articles/s03782-024-41599-z
18. Stepanova, E., Rozkova, A., Yushkova, L., & Balisheva, M. (2023). Development of rural tourism in the regions of Russia as a factor of sustainable development of rural areas. In E3S Web of Conferences (Vol. 376, p. 02030). EDP Sciences. https://doi.org/10.1051/e3sconf/202337602030
19. Netto, A. P. (2009). What is tourism? Definitions, theoretical phases and principles. Philosophical issues in tourism, 37, 43-62. https://books.google.com/books?hl=fa&lr=&id
20. Nicula, V. , Spanu, S. , Neagu, R. (2013). Regional tourism development, Procedia Economics and Finance, 6(1): 530-541. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567113001718
21. Summers,J. , Cavaye,J. , Woolcock, G. (2019). Enablers and Barriers of Tourism as a Driver of Economic and Social-cultural Growth in Remote Queensland, Journal of Economic Papers,38(2): 77094. doi/10.1111/1759-3441.12246

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

journal of Future Cities vision
Autumn 2025. Vol 6. Issue 23
ISSN (Print): 2783-0780- ISSN (Online): 2783-0780
Journal Homepage: https://www.jvfc.ir/

22.Lukjanova,J. (2019). Problems and trends of regional tourism development in Latvia, Journal of Economics Ecology Socium, 3(1): 1-11. https://ees-journal.com/index.php/journal/article/view/90/53

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

نوع مقاله: پژوهشی

فصلنامه چشم انداز شهرهای آینده
www.jvfc.ir
دوره هفتم، شماره اول، پیاپی (۲۵)، بهار ۱۴۰۵
صص ۷۰-۵۱

فصلنامه چشم انداز شهرهای آینده
Future Cities Vision

تحلیل جامع توسعه راهبردی گردشگری و تبیین عوامل درونی و بیرونی تاثیرگذار در تحقق چشم انداز آینده (مورد: شهر گلشن)

حجت صادقی: گروه جغرافیای طبیعی، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه‌ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.[۱]
فرهاد جوان؛ استادیار گروه مدیریت جهانگردی، دانشکده میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.
حامد امیری؛ دانشجوی کارشناسی ارشد، واحد بروجن، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجن، ایران.
مهدی رضایی؛ دانشجوی کارشناسی ارشد، واحد سمیرم، دانشگاه آزاد اسلامی، سمیرم، ایران.
مهدی یوسفیان؛ کارشناسی ارشد، واحد دهاقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهاقان، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۰۱/۲۸ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۳/۰۹

چکیده

گردشگری یک رویکرد اقتصادی مهم برای توسعه در عصر حاضر است و شهرهای کوچک با توجه به برخی منابع طبیعی، فرهنگی و تاریخی می‌تواند در این زمینه، پیش رو باشند. شهر گلشن در شهرستان دهاقان و در استان اصفهان به عنوان یکی از شهرهای کوچک، پتانسیل قابل توجه‌ای جهت گردشگری دارد و بهره‌برداری از این پتانسیل‌ها، نیازمند برنامه‌ریزی جامع دارد. در این پژوهش در ابتدا سنجش نگرش شهروندان نسبت به گردشگری و سپس تحلیل محدودیت‌ها و ظرفیت‌های توسعه گردشگری در چارچوب برنامه‌ریزی جامع راهبردی و تعریف چشم‌انداز مورد تاکید بوده است. روش پژوهش توصیفی-تحلیلی و مبتنی بر مطالعات میدانی است. جامعه آماری را کارشناسان و شهروندان تشکیل داده‌اند که ۶۶ نفر از شهروندان و ۲۴ نفر در حوزه کارشناسان به عنوان حجم نمونه انتخاب و پرسشگری شده‌اند. روایی و پایایی پرسش نامه نیز از طریق نخبگان و ضریب کرونباخ(بیشتر از ۰/۷۰) بررسی و تایید شد. نتایج نشان داد که نگرش شهروندان نسبت به جذب گردشگر در سطح کمتر از ۰/۰۵ مثبت و معنادار است (میانگین کلی ۳/۸۲۶). در بخش نیازسنجی فرهنگی، شهروندان بر اهمیت حفظ و مرمت بناها (۴/۱۹۰) و توجه به فرهنگ بومی (۴/۱۲۸) تأکید داشتند که نشان‌دهنده اولویت بالای توجه مردم به فرهنگ و هویت شهر است. تحلیل راهبردی با مدل SWOT نشان داد که گردشگری گلشن با وجود نقاط قوت برجسته‌ای مانند گلخانه‌ها (وزن ۰/۴۹۲)، مهمان‌نوازی مردمی (۰/۴۳۰) با ضعف‌هایی همچون نبود برند منحصربه‌فرد (۰/۴۸۲) و ضعف زیرساخت‌های اقامتی (۰/۴۶۷) مواجه است. در بخش فرصت‌ها، توسعه گردشگری علمی (۰/۴۷۶) و برگزاری رویدادهای بومی (۰/۴۲۱) بیشترین وزن را داشتند، درحالی‌که بحران‌های زیست‌محیطی (۰/۴۶۹) مهم‌ترین تهدید شناسایی شد. با استفاده از ماتریسQSPM، شش راهبرد عملیاتی اولویت‌بندی شد که ایجاد زیرساخت و امکانات گردشگری با امتیاز ۱۴/۶۸به عنوان اولین اولویت شناخته شد. در نتیجه چندین پروژه پیشران از جمله توسعه اقامتگاه‌های بوم‌گردی، توسعه منطقه اکوتوریسمی سورمنده، آگروتوریسم و گردشگری علمی مبتنی بر رصدخانه پیشنهاد شد.

واژگان کلیدی: برنامه جامع، توسعه راهبردی، گردشگری، چشم انداز آینده، شهر گلشن.

۱- مسئول مکاتبات: h.sadeghi@geo.ui.ac.ir

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

مقدمه

گردشگری امروزه به عنوان یکی از مهم‌ترین و پویاترین بخش‌های اقتصادی در سطح جهانی شناخته می‌شود که با ایجاد پیوندی عمیق میان حوزه‌های اقتصاد، فرهنگ، محیط زیست و ساختارهای اجتماعی، به ابزاری راهبردی برای تنوع‌بخشی به منابع درآمدی، ایجاد اشتغال پایدار، حفظ میراث فرهنگی و تقویت هویت بومی جوامع تبدیل شده است(Ranasinghe et al,2021 ؛Suriyankietkaew et al,2025).گردشگری یکی از مهمترین منابع اقتصادی در بسیاری از مناطق محسوب می شود(صادقی و جوان،۱۴۰۴) و ویژگی منحصربه‌فرد این صنعت در مقایسه با سایر بخش‌های اقتصادی، ماهیت فراگیر آن است(Bielousova, 2021) که می‌تواند ضمن بهره‌برداری از جاذبه‌های طبیعی، تاریخی و فرهنگی، زمینه را برای تعامل میان فرهنگ‌ها و افزایش کیفیت زندگی جوامع میزبان فراهم آورد(Viktorovich et al,2024). با این حال، تجارب موفق و ناموفق توسعه گردشگری در نقاط مختلف جهان نشان داده است که بهره‌برداری پایدار از این ظرفیت‌ها، نیازمند شناخت عمیق از پتانسیل‌ها و محدودیت‌ها، اتخاذ رویکردی آینده‌نگر و مشارکتی، و مهم‌تر از همه، توجه ویژه به نقش و نگرش جامعه میزبان به عنوان مهمترین رکن این صنعت است(Vrontis et al,2024؛ Zambrano-Mieles et al,2025). شهرهای کوچک به دلیل برخورداری از جاذبه‌های طبیعی بکر، میراث تاریخی غنی، آیین‌ها و سنت‌های اصیل و سبک زندگی متمایز از کلان‌شهرها، پتانسیل بالایی برای جذب گردشگر دارند(van Onselen et al,2025). بسیاری از این شهرها در ایران با دارا بودن چنین ظرفیت‌هایی می‌توانند زمینه را برای رونق اقتصادی، ایجاد فرصت‌های شغلی جدید، جلوگیری از مهاجرت جوانان، احیای صنایع دستی و حفظ میراث فرهنگی فراهم آورند(صادقی و شمس الدینی،۱۴۰۴). با وجود این پتانسیل‌ها، بسیاری از آنها هنوز نتوانسته‌اند جایگاه واقعی خود را در عرصه گردشگری پیدا کنند(Maxim,2016) که این ناکامی ریشه در عواملی‌چون فقدان نگرش سیستمی، نبود برنامه‌ریزی راهبردی و مشارکتی، ضعف زیرساخت‌ها و بی‌توجهی به دیدگاه جامعه محلی دارد(Streimikiene et al,2021).

یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش روی توسعه گردشگری در شهرهای کوچک، فقدان یک برنامه جامع راهبردی است(Belyaeva & Pryamichkin,2022 ؛Vashkevich et al,2024) که ضمن شناسایی و اولویت‌بندی دقیق ظرفیت‌ها و محدودیت‌ها، زمینه بهره‌برداری پایدار، متوازن و هوشمندانه از این قابلیت‌ها را فراهم آورد. با این حال، مرور نظام‌مند پیشینه نشان می‌دهد که اغلب مطالعات انجام‌شده در شهرهای کوچک، یا صرفاً بر مؤلفه‌های اقتصادی گردشگری متمرکز بوده‌اند یا به ارزیابی پراکنده ظرفیت‌ها بدون ارائه چارچوبی راهبردی و مشارکتی پرداخته‌اند(Rabbaiosi & Loannides,2022). تجربه نشان داده است که برنامه‌ریزی‌های بخشی، مقطعی و غیرمشارکتی در حوزه گردشگری، نه تنها به نتایج مطلوب منجر نمی‌شود، بلکه می‌تواند با ایجاد عدم تعادل در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی، آسیب‌های جبران‌ناپذیری را به جوامع محلی وارد سازد(Peloponnisios ,2025). در این میان، فقدان شناخت کافی از نگرش، تمایلات، نگرانی‌ها و انتظارات جامعه میزبان نسبت به پدیده گردشگری و پیامدهای آن، یکی از مهم‌ترین خلأهای موجود در فرآیند برنامه‌ریزی توسعه گردشگری به شمار می‌رود(Caro-Carretero & Monroy-Rodríguez ,2025). غفلت از این مؤلفه حیاتی، می‌تواند اجرای هرگونه برنامه توسعه‌ای را با چالش‌های جدی مواجه سازد؛ زیرا جامعه محلی اگر خود را در فرآیند توسعه سهیم و ذی‌نفع نبیند، نه تنها همکاری لازم را با برنامه‌ها نخواهد داشت، بلکه ممکن است به کنشگری فعال در جهت مقابله با گردشگری تبدیل شود(Li et al,2024). به عبارت دیگر، مسئله محوری در توسعه گردشگری شهرهای کوچک، نه صرفاً کمبود زیرساخت یا جاذبه، بلکه فقدان یک حلقه اتصال نظام‌مند میان «اراده برنامه‌ریزان»، «ظرفیت‌های عینی منطقه» و «انتظارات ذهنی جامعه محلی» است(Phori et al,2026). از سوی دیگر، نادیده گرفتن نیازهای فرهنگی جامعه میزبان و اولویت‌های آنان در زمینه توسعه گردشگری، می‌تواند به پیامدهای نامطلوبی نظیر تضادهای فرهنگی، تجاری‌سازی افراطی سنت‌ها، از بین رفتن اصالت فرهنگی، تخریب محیط زیست و نهایتاً نارضایتی اجتماعی منجر شود(Zhang et al,2024؛ Richards,2018). بنابراین، هرگونه برنامه‌ریزی برای توسعه گردشگری در شهرهای کوچک، بدون توجه به دیدگاه‌ها، نگرانی‌ها و انتظارات شهروندان به

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

عنوان ذی‌نفعان اصلی و همچنین بدون تحلیل دقیق عوامل درونی (قوت‌ها و ضعف‌ها) و بیرونی (فرصت‌ها و تهدیدها) تأثیرگذار بر این فرآیند، در بهترین حالت به پروژه‌هایی ناپایدار، ناهماهنگ با بافت فرهنگی–اجتماعی منطقه و فاقد پشتوانه مردمی منجر خواهد شد. با وجود انباشت قابل توجه ادبیات نظری در حوزه برنامه‌ریزی راهبردی گردشگری، هنوز یک شکاف روشن در مطالعات مربوط به شهرهای کوچک ایران به ویژه مناطقی با جاذبه‌های ترکیبی (طبیعی، تاریخی، علمی و کشاورزی) دیده می‌شود که در آن، سنجش نگرش جامعه محلی و تحلیل عوامل راهبردی به طور هم‌زمان در قالب یک مدل عملیاتی یکپارچه ارائه شده باشد.

پژوهش پیش رو با درک عمیق این ضرورت‌ها و خلأهای نظری و عملی، در صدد است تا با اتخاذ رویکردی جامع و راهبردی، ضمن سنجش دقیق نگرش و نیازهای فرهنگی جامعه میزبان، به تحلیل نظام‌مند عوامل درونی و بیرونی تأثیرگذار بر توسعه گردشگری پرداخته و در نهایت با تدوین چشم‌اندازی مطلوب و اولویت‌بندی راهبردهای عملیاتی، بستری علمی، کاربردی و مبتنی بر واقعیت‌های میدانی برای برنامه‌ریزی توسعه پایدار گردشگری فراهم آورد. این مطالعه با انتخاب یکی از شهرهای کوچک واقع در مرکز ایران یعنی شهر گلشن در شهرستان دهاقان استان اصفهان که به واسطه موقعیت جغرافیایی ممتاز، برخورداری از جاذبه‌های متنوع گردشگری شامل ظرفیت‌های علمی(رصدخانه)، کشاورزی (گلخانه‌های مدرن)، تاریخی (بناها و خانه‌های قدیمی) و طبیعی (مناطق کوهستانی و مراتع بکر) از پتانسیل قابل توجهی برای توسعه گردشگری برخوردار است(طرح جامع گردشگری شهر گلشن، ۱۴۰۴) تلاش دارد ضمن شناسایی نگرش جامعه محلی و تحلیل عوامل راهبردی، الگویی کاربردی و قابل تعمیم برای بهره‌برداری پایدار از ظرفیت‌های گردشگری در چارچوب برنامه‌ریزی راهبردی ارائه دهد. توجه به توسعه گردشگری شهر گلشن از آن جهت ضروری است که این شهر با برخورداری از جاذبه‌های طبیعی و فرهنگی منحصر به فرد، می‌تواند به یک مقصد گردشگری مهم تبدیل شود و به رونق اقتصادی منطقه کمک کند. با توجه به ظرفیت‌های بالقوه‌ای که گلشن در زمینه گردشگری دارد، توسعه این صنعت می‌تواند به ایجاد اشتغال پایدار، جذب سرمایه‌گذاری و بهبود شرایط زندگی ساکنان منطقه منجر شود. گردشگری نه تنها موجب افزایش درآمد شهری می‌شود، بلکه فرصتی برای ارتقاء زیرساخت‌ها، بهبود خدمات عمومی و تقویت ارتباطات فرهنگی و اجتماعی فراهم می‌آورد. بنابراین در این پژوهش، هدف در ابتدا سنجش نگرش شهروندان نسبت به گردشگری و سپس تحلیل محدودیت ها و ظرفیت های توسعه گردشگری در چارچوب برنامه ریزی جامع راهبردی و تعریف چشم انداز مورد تاکید بوده است. بنابراین ادعای اصلی این پژوهش آن است که تا زمانی که شکاف میان مشارکت مطلوب و مشارکت بالفعل جامعه محلی با استفاده از ابزارهای راهبردی پر نشود، هیچ برنامه‌ریزی جامعی نمی‌تواند به توسعه پایدار گردشگری در شهرهای کوچک و چشم مطلوب آینده آنها بینجامد. این تحقق چشم انداز نیازمند مطالعه یکپارچه و مبتنی بر برنامه‌ریزی راهبردی با تاکید بر مشارکت است.

مبانی نظری

گردشگری، جابجایی موقت افراد به مقاصدی خارج از محیط معمول زندگی‌شان برای اهدافی همچون تفریح، کسب‌وکار یا سایر مقاصد و معمولاً مدت آن کمتر از یک سال است(Netto,2009). در قرن اخیر گردشگری آنچنان توسعه پیدا کرده که در سراسر جهان به عنوان یک صنعت موردتوجه قرار گرفته است(Sadeghi & Seidaiy,2025) و بر همین اساس گردشگری صنعتی چندوجهی و پیچیده (Sadeghi & Seidaiy,2025) و وابسته به مقولات و عواملی متنوعی است. گردشگری در سراسر جهان به دلایل متعددی از جمله احیای اقتصاد، تنوع بخشی به فعالیت ها، اشتغالزایی و... مقبولیت اساسی یافته است(جمینی و همکاران،۱۴۰۳). گردشگری می‌تواند آثار اجتماعی، زیست‌محیطی و فرهنگی داشته باشدکه این امر ضرورت به‌کارگیری رویکردهای پایدار را برای ایجاد تعادل میان منافع اقتصادی و حفاظت از میراث محلی و اکوسیستم‌ها ایجاب می‌کند(Stepanova et al., 2023). گردشگری مزایای اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی مختلفی برای جوامع میزبان دارد، اما توسعه گردشگری با چالش‌های متعددی مواجه است(جمینی و همکاران، ۱۴۰۴).

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

تجربه توسعه گردشگری نشان داده است که بهره‌برداری موفق و پایدار از ظرفیت‌ها، نیازمند شناخت دقیق پتانسیل‌ها و محدودیت‌ها و همچنین اتخاذ رویکردی جامع و راهبردی است(Wearing & Foley,2017). برنامه‌ریزی راهبردی به عنوان فرایندی نظام‌مند و هدفمند، چارچوبی برای هدایت جوامع در مسیر توسعه پایدار ارائه می‌دهد و آن را از سایر اشکال برنامه‌ریزی متمایز می‌سازد. این نوع برنامه‌ریزی نه تنها راه‌های اصلی و اساسی برای دستیابی به اهداف را ترسیم می‌کند، بلکه ابزارهای لازم برای انجام این مأموریت را نیز فراهم می‌آورد (سعیدنیا، ۱۳۸۳). برنامه‌ریزی استراتژیک را می‌توان کوششی منظم و سازمان‌یافته در جهت اتخاذ تصمیم‌های بنیادی و مبادرت به اقدامات اساسی تعریف کرد که مبتنی بر شناخت دقیق نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها است (مرادی مسیحی و گیلانی،۱۳۸۱). در حوزه گردشگری، این رویکرد راهبردی اهمیتی دوچندان می‌یابد؛ زیرا صنعت گردشگری به دلیل ماهیت فرابخشی و پیوند عمیق با ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی، نیازمند نگاهی کل‌نگر و آینده‌نگر است که بدون بهره‌گیری از برنامه‌ریزی راهبردی، توسعه پایدار آن میسر نخواهد بود(Mou et al,2020). آنچه این رویکرد را از دیگر الگوهای برنامه‌ریزی متمایز می‌سازد، ویژگی‌های منحصربه‌فردی همچون گردآوری گزینشی اطلاعات، تحلیل هدفمند، مشارکت تصمیم‌سازان کلیدی (از جمله جامعه میزبان، بخش خصوصی و نهادهای دولتی)، تبیین و ارزیابی گزینه‌ها، بررسی تبعات آتی تصمیمات کنونی و بیش از هر چیز، تأکید بر اجرای موفقیت‌آمیز برنامه‌ها است (مرادی مسیحی و گیلانی، ۱۳۸۱). در برنامه‌ریزی راهبردی گردشگری، توجه به ظرفیت‌های بومی، جاذبه‌های طبیعی و تاریخی، زیرساخت‌های موجود و مهم‌تر از همه، نگرش و انتظارات جامعه محلی به عنوان ذی‌نفعان اصلی، از الزامات اساسی به شمار می‌رود(Xu et al,2025).

آنچه این پژوهش را از بیشتر پژوهش‌های پیشین متمایز می‌کند، این است که بیشتر مطالعات انجام‌شده در حوزه برنامه‌ریزی گردشگری، یا صرفاً به تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید پرداخته‌اند بدون آنکه نگرش جامعه محلی را به صورت نظام‌مند در این تحلیل وارد کنند، یا اگر به نگرش ساکنان توجه کرده‌اند، آن را به مرحله تدوین راهبرد عملیاتی نرسانده‌اند. بنابراین جایگاه فکری پژوهش حاضر در پیوند زدن «اندازه‌گیری نگرش جامعه میزبان» با «چارچوب برنامه‌ریزی راهبردی» است. به عبارت روشن‌تر، این پژوهش بر این باور نظری استوار است که هر گونه برنامه‌ریزی برای توسعه گردشگری، بدون توجه به آنچه مردم محلی می‌خواهند یا از آن نگرانند، یک برنامه‌ریزی از بالا به پایین و محکوم به شکست خواهد بود. از این رو، پژوهش حاضر در گفتگو با آن دسته از افرادی قرار دارد که بر ضرورت مشارکت جامعه محلی تأکید کرده‌اند، اما گامی فراتر می‌گذارد و ابزار سنجش این مشارکت را در قالب یک الگوی عملیاتی ارائه می‌دهد. در راستای موضوع مورد بررسی تحقیقات متنوعی در چارچوب برنامه ریزی راهبردی و تحلیل محدودیت ها و ظرفیت های گردشگری وجود دارد که در ادامه اشاره می شود.

در پژوهش خود، ضرابی و محبوب‌فر (۱۳۹۲) به این نتیجه دست یافتند که عوامل متعددی چون پراکندگی در تصمیم‌گیری، ناکارآمدی مدیریت، بی‌ثباتی در سطوح مدیریت گردشگری منطقه و همچنین ضعف زیرساخت‌های محیطی و کالبدی، از مهم‌ترین موانع تحقق توسعه گردشگری به شمار می‌روند. در مطالعه دیگری، قربانی و همکاران (۱۴۰۰) نشان دادند که راهبردهای مؤثر در برنامه‌ریزی گردشگری میراثی شهرها شامل ارائه مشوق‌های دولتی برای مرمت بناهای تاریخی، حمایت از اشتغال‌زایی و افزایش درآمد جامعه محلی، صیانت از ابنیه و آثار تاریخی، و پیشگیری از تأثیرات منفی تعاملات فرهنگی گردشگران بر اصالت فرهنگ بومی است. علی‌اکبری و همکاران (۱۴۰۲) در تحقیق خود تأکید کرده‌اند که اساسی‌ترین مؤلفه در مسیر توسعه پایدار گردشگری شهری، توجه به ملاحظات زیست‌محیطی و جلوگیری از تخریب جاذبه‌های طبیعی پیرامون شهرهاست. راهدار (۱۴۰۳) نیز در پژوهش خود به این نتیجه رسیده است که جذب سرمایه‌گذاران خصوصی برای حفظ و نگهداری جاذبه‌های گردشگری و افزایش جذابیت اقتصادی آنها، تقویت همکاری‌های بین‌سازمانی برای ارتقای سطح حفاظت از این جاذبه‌ها، و بهبود کیفیت ابزارهای تبلیغاتی و فناوری‌های الکترونیکی، نقشی کلیدی در توسعه گردشگری شهری ایفا می‌کنند. در سطح بین‌المللی، نیکولا و همکاران (۲۰۱۳) در بررسی موانع توسعه گردشگری منطقه‌ای به این نتیجه رسیدند که عواملی نظیر کمبود امکانات، نبود تولیدات بومی،

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

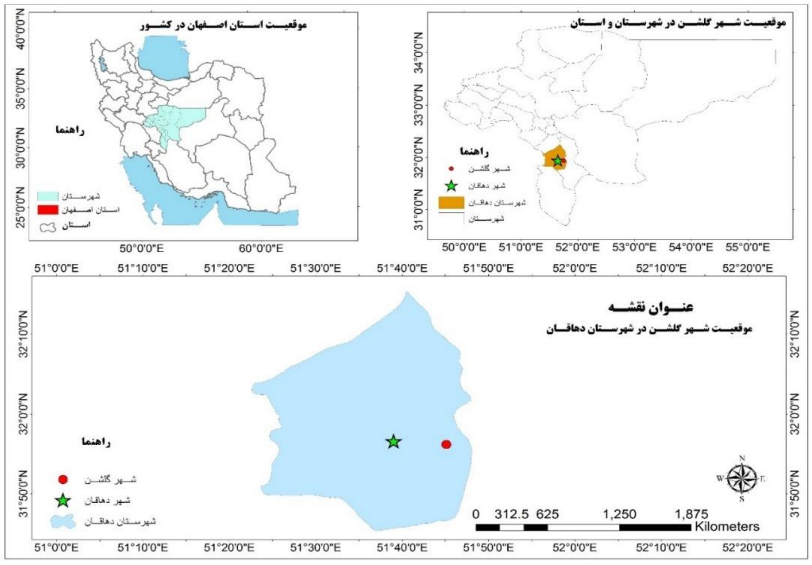
فقدان آموزش برای جامعه محلی، مشارکت محدود، نبود اطلاعات کافی و عدم شناخت صحیح از گردشگری، از مهم‌ترین چالش‌ها محسوب می‌شوند. سامرس و همکاران (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای با هدف بررسی موانع و پیشران‌های گردشگری به‌عنوان محرک رشد اقتصادی و اجتماعی–فرهنگی در کوئینزلند نشان دادند که عواملی مانند نبود درک صحیح از گردشگری، ضعف در بینش تجاری، کمبود منابع مالی و انسانی، و عدم تمایل به همکاری در کسب‌وکارهای گردشگری به‌عنوان موانع اصلی عمل می‌کنند، در حالی که حمایت دولت‌های محلی، شناخت دقیق ساختار گردشگری و ظرفیت‌سازی برای مشارکت در بازاریابی از عوامل پیش‌برنده محسوب می‌شوند. لاکجانووا (۲۰۱۹) نیز در پژوهشی پیرامون چالش‌ها و روندهای توسعه گردشگری منطقه‌ای در لتونی به این نتیجه دست یافت که ضعف زیرساخت‌ها و امکانات، نبود تبلیغات مؤثر، قدرت رقابتی پایین، کمبود سرمایه و مشارکت محدود از مهم‌ترین موانع هستند، در حالی که بازاریابی هدفمند به‌عنوان مؤثرترین راهکار برای غلبه بر این موانع شناسایی شده استپژوهش جاری با رویکردی یکپارچه، ضمن سنجش همزمان نگرش جامعه میزبان و تحلیل جامع عوامل درونی و بیرونی با مدل سوات، به اولویت‌بندی کمّی راهبردها پرداخته است. وجه تمایز اصلی، تلفیق یافته‌های نظرسنجی (نگرانی‌ها و انتظارات شهروندان) در تدوین راهبردها و ارائه پروژه‌های پیشران عملیاتی است، در حالی که پیشینه‌ها عمدتاً به تحلیل بخشی یا توصیه‌های کلی بسنده کرده‌اند.

روش تحقیق

محدوده مورد مطالعه

شهر گلشن از توابع شهرستان دهاقان در جنوب غربی استان اصفهان واقع شده است. فاصله این شهر تا مرکز استان ۹۵ و تا مرکز شهرستان یعنی شهر دهاقان حدود ۱۰ کیلومتر می‌باشد. گلشن در طول جغرافیایی ۵۱ درجه ، ۴۵ دقیقه، ۷ ثانیه شرقی و عرض جغرافیایی ۳۱ درجه، ۵۶ دقیقه و ۱۳ ثانیه شمالی با ارتفاع ۱۹۶۷ متر از سطح دریا واقع شده است. این شهر در سال ۱۳۸۹ با ادغام سه روستای موسی‌آباد، دولت‌آباد و مهدی‌آباد تشکیل شد. گلشن به عنوان قطب گلخانه‌سازی ایران معروف است. این شهر در(در قالب مجموع سه روستا)، سال ۱۳۷۵ دارای جمعیتی بالغ بر ۴۴۲۴ نفر در قالب ۱۰۴۹ خانوار بوده است که در سال ۱۳۸۵ به ۴۶۴۱ نفر و ۱۳۲۵ خانورافزایش یافت. در سال ۱۳۹۰، به جمعیت ۵۰۵۸ نفر و تعداد ۱۵۷۶ خانوار رسید و طبق آخرین سرشماری رسمی، در سال ۱۳۹۵ به جمعیت ۵۴۳۷ نفر و تعداد ۱۷۳۶ خانوار افزایش یافت. متوسط نرخ رشد در دوره سرشماری ۱۳۸۵ – ۱۳۷۵ معادل ۴۸ / ۰، در دوره ۱۳۹۰–۱۳۸۵ معادل ۷۴ / ۱ و در دوره ۱۳۹۵ – ۱۳۹۰ معادل ۴۶ / ۱ می‌باشد. این شهر از لحاظ گردشگری جاذبه‌ها و منابع متنوعی دارد از جمله منطقه سورمنده، مزارع ساوردی، کشت گلخانه‌ای، صنایع گلخانه‌سازی، وجود خانه‌های قدیمی، حمام قدیمی، رصدخانه، کوچه‌های سنتی در بافت قدیمی شهر و بازسازی آنها، وجود برج نگهبانی و برخی آثار قلعه تاریخی، قنات و جوی‌های آب، باغات و درختان کهن، فرهنگ غنی و آداب و رسوم فرهنگی بختیاری، بقایای آسیاب قدیمی، امکان ایجاد پارک جنگلی در جنوب غربی شهر(تعدادی درخت کاشته شده است)، وجود عشایر فصلی در منطقه پیرامون منطقه سورمنده، مراتع و گیاهان متنوع دارویی، وجود خانه‌های قدیمی و امکان تبدیل آنها به بومگردی، مسیرهای تاریخی با قدمت ۵۰ ساله، نان گلشن، امکان زنده سازی صنایع دستی از جمله گلیم بافی، خانه بومگردی در حال ساخت(علی عسگریان)، کشت گلخانه‌ای، صنایع و کارگاه‌های گلخانه سازی، بافت قدیمی شهر.

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

شکل ۱. نقشه موقعیت جغرافیایی شهر گلشن.

داده و روش کار

روش پژوهش توصیفی-تحلیلی و از نظر هدف کاربردی است. ماهیت گردآوری داده‌ها به صورت کمی و مبتنی بر پرسش نامه بوده است. بگونه‌ای که ابتدا متغیرهای مختلف شناسایی و سپس در دو جامعه کارشناسان و شهروندان مورد سنجش قرار گرفته‌اند. جامعه آماری پژوهش را شهروندان و کارشناسان تشکیل داده‌اند. جمعیت شهر گلشن بر اساس اخرین سرشماری(۱۳۹۵) بالغ بر ۵۴۳۷ نفر بوده است. حجم نمونه در بخش پرسشگری در سطح شهروندان بالغ بر ۶۶ نفر و در بخش کارشناسان ۲۴ نفر بوده است. روش نمونه‌گیری در بخش شهروندان به صورت تصادفی و در سطح کارشناسان به صورت هدفمند بوده است. با توجه به ماهیت اکتشافی پژوهش و محدود بودن جامعه آماری (شهر کوچک)، ۶۶ نفر از نظر آماری قابل قبول و منطبق با نمونه‌گیری در جوامع محدود است. این تعداد افراد به روش نمونه در دسترس انتخاب شد. حجم نمونه کارشناسان نیز به دلیل محدود بودن تعداد متخصصان حوزه گردشگری در منطقه (کمتر از ۵۰ نفر) تعیین شده است؛ در شهر مورد مطالعه تنها یک ارگان عمومی به نام شهرداری وجود دارد و سازمان‌های دولتی وجود ندارد که حجم نمونه بیشتر شود. عملیات پرسشگری به مدت ۴۵ روز انجام شده است. روایی پرسش نامه از طریق نخبگان و پایایی ابزار از طریق ضریب آلفای کرونباخ در سطح بیشتر از ۰/۷۰ در مجموع تایید شد. در نهایت داده-ها پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS از طریق آزمون‌های آماری و همچنین Excel در چارچوب مدل SWOT مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. تحلیل داده‌ها بگونه‌ای انجام شد که نگرش شهروندان نسبت به گردشگری مشخص و در ادامه عوامل درونی و بیرونی موثر بر توسعه راهبردی گردشگری شهر و چشم انداز آن نیز مشخص گردید. مدل استفاده شده در این پژوهش، SWOT است. این مدل مبتنی بر چهار عامل فرصت‌ها، تهدیدات، قوت و ضعف‌ها می‌باشد. توضیح اینکه برای هر موضوع، عوامل مختلفی در نحوه کیفیت و عملکرد آن تأثیر می‌گذارد. این عوامل عموماً در دو دسته قرار می‌گیرند. اول عوامل درونی، عواملی هستند که در درون خود سیستم وجود دارند و در تعیین وضعیت موضوع مؤثر می‌باشند که تحت عنوان نقاط قوت (Strength) و نقاط ضعف (Weaknesses) یک سیستم شناخته می‌شوند. نوع دوم عوامل بیرونی هستند که از کنترل سیستم خارج بوده و از بیرون بر سیستم اثر می‌گذارند. عوامل بیرونی شامل فرصت‌ها (Opportunitie) و تهدیدها (threat) می‌باشند. بنابراین در این پژوهش ابتدا این عوامل شناسایی و سپس، راهبردهای موثر تعیین و با استفاده از ماتریس QSPM[1] اولویت‌بندی شد.

[1]. Quantitative Strategic Planning *Matrix*

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

یافته‌های تحقیق

توصیف ویژگی های نمونه آماری

نمونه آماری در این پژوهش شامل دو گروه شهروندان و کارشناسان بوده است. جامعه شهروند بررسی شده برابر با ۶۶ نفر بوده است. از این تعداد ۴۵ نفر را مردان و ۲۱ نفر را زنان تشکیل داده‌اند. همچنین از لحاظ تحصیلات۵۰ درصد زیردیپلم، ۱۹/۶ درصد دیپلم، ۲۲/۷ درصد لیسانس و ۷/۵۷ درصد فوق لیسانس و بالاتر بوده اند. از لحاظ سن نیز ۴۳/۹ درصد ۲۴ تا ۳۰ سال، ۲۵/۷ درصد ۳۱ تا ۴۰ سال، ۱۶/۶ درصد ۴۱ تا ۵۰ سال و ۱۳/۶ درصد ۵۱ سال و بیشتر داشته اند. همچنین بخش دوم نمونه آماری را کارشناسان تشکیل داده اند که ۲۴ نفر بوده است. ۱۹ نفر را مردان و ۵ نفر را زنان شامل بوده است. از لحاظ سن، بیشترین فراوانی مربوط به گروه سنی ۴۱ تا ۵۰ سال با ۱۵ نفر (۶۲/۵ درصد) است که نشان می‌دهد بیشتر شرکت‌کنندگان در میانسالی قرار دارند و احتمالاً دارای تجربه و شناخت خوبی نسبت به مسائل منطقه هستند. پس از آن، گروه سنی ۵۱ تا ۶۱ سال با ۳ نفر (۱۲/۵ درصد)، ۳۱ تا ۴۰ سال با ۴ نفر (۱۶/۷ درصد) و کمترین تعداد در گروه سنی ۲۶ تا ۳۰ سال (۲ نفر، ۸/۳ درصد) قرار دارند. از لحاظ سطح تحصیلات، بیشترین فراوانی متعلق به افراد دارای مدرک لیسانس با ۱۶ نفر (۶۶/۷ درصد) است. پس از آن، ۷ نفر (۲۹/۲ درصد) دارای مدرک فوق‌لیسانس هستند و تنها ۱ نفر (۴/۲ درصد) تحصیلات دیپلم دارد.

بررسی نگرش جامعه شهروندان نسبت به جذب گردشگر در شهر گلشن

آزمون تی تک نمونه‌ای یک آزمون پارامتریک است که برای مقایسه میانگین یک جامعه با یک مقدار ثابت و مشخص (عدد مبنا) به کار می‌رود. دلیل انتخاب این آزمون در پژوهش حاضر آن است که هدف اصلی، سنجش «نگرش مثبت یا منفی» شهروندان نسبت به جذب گردشگر است و برای این کار باید میانگین نمره نگرش هر شاخص با عدد ۳ (که به عنوان حد وسط طیف لیکرت پنج‌گزینه‌ای و نشان‌دهنده «بدون نظر» یا «نظری ندارم» در نظر گرفته شده است) مقایسه شود. اگر میانگین هر شاخص به طور معناداری بزرگتر از ۳ باشد، نگرش مثبت و اگر کوچکتر از ۳ باشد، نگرش منفی تلقی می‌شود. سطح معناداری (۰/۰۵) نیز به عنوان آستانه خطا در نظر گرفته شده است. این آزمون به دلیل سادگی تفسیر، مناسب بودن برای داده‌های فاصله‌ای و نرمال بودن توزیع داده‌ها انتخاب شده است.

نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای در سطح شاخص‌ها نشان‌دهنده نگرش مثبت شهروندان نسبت به جذب گردشگر در گلشن در سطح کمتر از ۰/۰۵ است. شاخص «تا چه میزان از آمدن گردشگر به شهر گلشن خوشحال می‌شوید؟»، با میانگین ۴/۱۲۳ بیشترین رضایت و خوشحالی از ورود گردشگران مشاهده می‌شود که نشان‌دهنده استقبال عمومی از این موضوع است. در شاخص‌های «جذب گردشگر و افزایش مشاغل محلی» (۴/۹۰۴) و «جذب گردشگر و افزایش درآمدها» (۴/۱۸۱) نیز شهروندان به‌طور قوی معتقدند که گردشگری می‌تواند فرصت‌های شغلی و منابع مالی جدیدی را ایجاد کند. در شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی نیز، نتایج مثبت هستند، هرچند شدت آن‌ها کمی کمتر است. برای مثال، در شاخص «جذب گردشگر و همبستگی مردم» (۳/۶۶۱) و «حفظ فرهنگ شهر» (۴/۲۱۴)، مردم نسبت به تأثیر مثبت گردشگری در تقویت انسجام اجتماعی و حفظ فرهنگ بومی نظرات نسبتاً موافق دارند. این نشان‌دهنده این است که نگرش‌ها در این زمینه‌ها بیشتر حمایتی و معتدل است. اما در شاخص‌های مرتبط با محیط زیست و سبک زندگی، به نظر می‌رسد که نگرانی‌هایی وجود دارد. در شاخص «ورود گردشگر و کمک به حفظ محیط زیست» (۳/۱۶۱) و «حفظ سبک زندگی مردم» (۳/۳۵۷)، مردم نسبتاً موافق هستند، اما شدت موافقت کمی کمتر است. این می‌تواند نشان‌دهنده نگرانی‌هایی درباره اثرات منفی احتمالی گردشگری بر محیط زیست و فرهنگ محلی باشد.

در مجموع نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی نگرش شهروندان نسبت به جذب گردشگر در شهر گلشن نشان‌دهنده دیدگاه مثبت اکثریت افراد است. به طور کلی، مردم گلشن از ورود گردشگران به شهر خوشحال هستند و معتقدند که جذب گردشگر می‌تواند باعث افزایش مشاغل محلی و درآمدها شود. همچنین، بیشتر شهروندان به تأثیرات

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

مثبت گردشگری در تقویت همبستگی اجتماعی و حفظ فرهنگ بومی اعتقاد دارند، هرچند که در خصوص تأثیر آن بر حفظ محیط زیست و سبک زندگی بومی‌ها نگرانی‌هایی وجود دارد. میانگین کلی نگرش شهروندان برابر با ۳/۸۲۶ است که نشان‌دهنده موافقت مثبت مردم با جذب گردشگر و نقش آن در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی گلشن است.

جدول۲. بررسی نگرش شهروندان نسبت به جذب گردشگر در شهر گلشن(آزمون تی تک نمونه‌ای)

شاخص	معناداری	میانگین	نتیجه
تا چه میزان، از آمدن گردشگر به شهر گلشن خوشحال می شوید؟	۰/۰۰۰	۴/۱۲۳	موافق
به نظر شما تا چه میزان جذب گردشگر باعث افزایش مشاغل محلی در شهر گلشن می شود؟	۰/۰۰۰	۳/۹۰۴	موافق
به نظر شما تا چه میزان جذب گردشگر باعث افزایش درآمدها در شهر گلشن می شود؟	۰/۰۰۰	۴/۱۸۱	موافق
به نظر شما تا چه میزان جذب گردشگر می تواند باعث همبستگی و همکاری مردم شود؟	۰/۰۰۰	۳/۶۶۱	نسبتاً موافق
به نظر شما تا چه میزان، جذب گردشگر می تواند به حفظ فرهنگ شهر کمک نماید؟	۰/۰۰۰	۴/۲۱۴	موافق
تا چه میزان ورود گردشگر باعث افزایش حس تعلق مکانی شما به شهر گلشن می شود؟	۰/۰۰۰	۳/۴۸۱	نسبتاً موافق
تا چه میزان از اینکه شهر شما به مقصد گردشگری تبدیل شود احساس افتخار می کنید؟	۰/۰۰۰	۳/۹۴۲	موافق
به نظر شما تا چه میزان ورود گردشگر به حفظ محیط زیست شهر کمک می کند؟	۰/۰۰۱	۳/۱۶۱	نسبتاً موافق
به نظر شما تا چه میزان ورود گردشگر ، باعث حفظ سبک زندگی مردم شهر می شود؟	۰/۰۰۰	۳/۳۵۷	نسبتاً موافق
به نظر شما تا چه میزان جذب گردشگر می تواند به معرفی فرهنگ و آداب و رسوم شهر کمک نماید؟	۰/۰۰۰	۴/۲۳۸	موافق
جمع شاخص ها(نگرش شهروندان)	۰/۰۰۰	۳/۸۲۶	موافق

نیازسنجی فرهنگی جهت توسعه گردشگری شهر گلشن

نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای نیازسنجی فرهنگی جهت توسعه گردشگری در شهر گلشن نشان‌دهنده اهمیت بالای فاکتورهای مختلف در این فرآیند در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ است. بر اساس این نتایج، شهروندان به‌شدت معتقدند که برای توسعه گردشگری در گلشن، «حفظ و مرمت بناها» (۴/۱۹۰) و «توجه به فرهنگ بومی» (۴/۱۲۸) اهمیت بالایی دارد، که نشان‌دهنده اهمیت تاریخی و فرهنگی شهر در جذب گردشگر است. همچنین، «برگزاری جشنواره‌ها و رویدادهای فرهنگی» (۴/۰۰۴) و «مشارکت و همکاری مردم» (۴/۲۶۶) نیز شاخص‌هایی هستند که در میان شهروندان از حمایت قوی برخوردارند، که می‌تواند نشان‌دهنده آمادگی جامعه محلی برای مشارکت فعال در فرآیند گردشگری باشد. در زمینه اطلاعات و آموزش، شاخص‌هایی مانند «آموزش شهروندان در زمینه گردشگری» (۳/۶۳۳) و «افزایش اطلاعات شهروندان در زمینه تاریخ و فرهنگ گلشن» (۳/۸۳۳) نیز از اهمیت بالایی برخوردارند و نشان‌دهنده این است که مردم معتقدند آگاهی و آموزش نقش کلیدی در توسعه گردشگری ایفا می‌کند. همچنین، «تعامل شهروندان با گردشگران» (۳/۸۷۱) و «تبلیغات و اطلاع‌رسانی» (۳/۹۹۰) به‌عنوان شاخص‌هایی که برای موفقیت گردشگری ضروری هستند، مورد تأکید قرار گرفته‌اند. در نهایت، میانگین کلی ۳/۹۰۶ نشان‌دهنده این است که به طور کلی، نگرش شهروندان نسبت به نیازهای فرهنگی و زیرساختی برای توسعه گردشگری در گلشن مثبت و حمایتی است. این نتایج می‌توانند مبنای خوبی برای برنامه‌ریزی و توسعه سیاست‌های فرهنگی و گردشگری در گلشن باشند، به‌ویژه در زمینه حفظ میراث فرهنگی، افزایش آموزش عمومی و تقویت مشارکت مردم در فرآیند گردشگری.

جدول۳. نیازسنجی فرهنگی جهت توسعه گردشگری شهر گلشن(آزمون تی تک نمونه ای)

شاخص	معناداری	میانگین	نتیجه
برای توسعه گردشگری گلشن، آموزش شهروندان در زمینه گردشگری تا چه میزان مهم است؟	۰/۰۰۰	۳/۶۳۳	نسبتاً موافق
برای توسعه گردشگری گلشن، حفظ و مرمت بناها تا چه میزان مهم است؟	۰/۰۰۰	۴/۱۹۰	موافق
برای توسعه گردشگری گلشن، توجه به فرهنگ بومی تا چه میزان مهم است؟	۰/۰۰۰	۴/۱۲۸	موافق
برای توسعه گردشگری گلشن، تعامل شهروندان با گردشگر تا چه میزان مهم است؟	۰/۰۰۰	۳/۸۷۱	موافق
برای توسعه گردشگری گلشن، افزایش اطلاعات شهروندان در زمینه تاریخ و فرهنگ گلشن تا چه	۰/۰۰۰	۳/۸۳۳	موافق

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

میزان مهم است؟			
برای توسعه گردشگری گلشن، تبلیغات و اطلاع رسانی تا چه میزان مهم است؟	۰/۰۰۰	۳/۹۹۰	موافق
برای توسعه گردشگری گلشن، ایجاد مرکز فرهنگی و گردشگری تا چه میزان مهم است؟	۰/۰۰۰	۳/۷۲۳	موافق
برای توسعه گردشگری گلشن، برگزاری جشنواره و رویداد فرهنگی تا چه میزان مهم است؟	۰/۰۰۰	۴/۰۱۴	موافق
برای توسعه گردشگری گلشن، مشارکت و همکاری مردم تا چه میزان مهم است؟	۰/۰۰۰	۴/۲۶۶	موافق
برای توسعه گردشگری گلشن، ایجاد مبلمان های فرهنگی و گردشگری در شهر تا چه میزان مهم است؟	۰/۰۰۰	۳/۴۰۹	نسبتاً موافق
جمع شاخص ها(نیازسنجی فرهنگی)	۰/۰۰۰	۳/۹۰۶	موافق

شناخت و تحلیل عوامل محدودکننده و توسعه دهنده راهبردی گردشگری با مدل SWOT

شاخص ها(عوامل درونی و بیرونی در مدل سوات) از سه روش به دست آمده است. (۱) مرور پژوهش‌های پیشین در حوزه برنامه‌ریزی گردشگری، (۲) اسناد محلی و فرادست مانند طرح جامع گردشگری و طرح راهبردی-عملیاتی شهر گلشن، (۳) اخذ نظرات خبرگان شهری و همچنین مشاهدات میدانی پژوهشگران.

تحلیل و اولویت بندی عوامل داخلی توسعه گردشگری شهر گلشن(قوت و ضعف)

در تحلیل نقاط قوت گردشگری شهر گلشن، ۱۰ شاخص کلیدی مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند که مجموع ضریب اولیه آن‌ها 911بوده و وزن نهایی کل ۳/۷۲۱ محاسبه شده است. در این زمینه، بالاترین وزن به وجود گلخانه‌ها و مزارع کشاورزی به عنوان جاذبه گردشگری کشاورزی (S7) با وزن نهایی ۰/۴۹۲ اختصاص یافته است که نشان از اهمیت بالای گردشگری کشاورزی در منطقه دارد. این موضوع با توجه به سابقه ۳۰ ساله گلخانه‌داری در گلشن و قابلیت صادرات محصولات، یک ظرفیت ممتاز به شمار می‌رود.دومین نقطه قوت با بیشترین اثرگذاری، ظرفیت بالای مردمی در مهمان‌نوازی، مشارکت اجتماعی و هویت فرهنگی منطقه (S8) با وزن نهایی ۰/۴۳۰ است که نشان‌دهنده سرمایه اجتماعی بالا و پتانسیل بالای مردم در جذب و پذیرش گردشگر است. وجود رصدخانه گلشن (S2) نیز با وزن ۰/۴۲۶ در جایگاه سوم قرار دارد که گویای جایگاه ویژه گردشگری علمی در منطقه است.از دیگر نقاط قوت با تأثیر بالا می‌توان به وجود خانه‌های تاریخی و جاذبه‌های معماری همچنین و مراتع کوهستانی و منطقه سورمنده برای اکوتوریسم اشاره کرد که هر دو دارای وزن نهایی ۰/۴۱۳ هستند و ظرفیت‌هایی پایدار برای جذب گردشگر محسوب می‌شوند. در مجموع برای توسعه راهبردی گردشگری شهر گلشن، وقت های قابل توجه ای وجود دارد.

جدول۴. تحلیل و ارزیابی نقاط قوت گردشگری شهر گلشن

نماد	نقاط قوت	ضریب اولیه	ضریب ثانویه	رتبه	وزن نهایی
S1	تنوع جاذبه‌های گردشگری (طبیعت‌گردی، تاریخی، فرهنگی، علمی، کشاورزی)	76	0/083	۴	0/334
S2	وجود رصدخانه گلشن با قابلیت جذب تورهای علمی	97	0/106	۴	0/426
S3	دسترسی جغرافیایی مناسب به چندین شهر مهم (اصفهان، شیراز، شهرضا، دهاقان ،مبارکه)	86	0/094	۴	0/378
S4	سبک زندگی بومی، سنت‌ها و آیین‌های محلی قابل عرضه به گردشگران	82	0/090	۳	0/270
S5	وجود خانه‌های تاریخی، حمام، برج نگهبانی و آسیاب قدیمی	94	0/103	۴	0/413
S6	موقعیت اقلیمی مناسب برای بوم‌گردی و طبیعت‌گردی در تمام فصول	83	0/091	۳	0/273
S7	وجود گلخانه‌ها و مزارع کشاورزی به‌عنوان جاذبه گردشگری کشاورزی	112	0/123	۴	0/492
S8	ظرفیت بالای مردمی در مهمان‌نوازی، مشارکت اجتماعی و هویت فرهنگی منطقه	98	0/108	۴	0/430
S9	پتانسیل تولید صنایع‌دستی(جاجیم، قالیبافی) و خوراکی‌های محلی با قابلیت برندسازی(نان)	89	0/098	۳	0/293
S10	وجود مراتع کوهستانی، منطقه سورمنده و پتانسیل اکوتوریسم	94	0/103	۴	0/413
-	مجموع	911	۱	-	۳/۷۲۱

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

تحلیل نقاط ضعف گردشگری شهر گلشن حاکی از وجود چالش‌های زیرساختی و ساختاری متعدد است. در این میان، سه نقطه ضعف دارای بیشترین وزن و اولویت عبارت‌اند از نبود برند گردشگری منحصربه‌فرد با وزن ۰/۴۸۲ به عنوان مهم‌ترین مانع شناخته شده است. همچنین دو عامل ضعف در زیرساخت‌های اقامتی (نبود اقامتگاه‌های بوم‌گردی قابل استفاده) با وزن ۰/۴۶۷ و مشکلات تامین منابع آب مورد نیاز شهرداری برای گسترش خدمات گردشگری با وزن ۰/۴۶۷ از دیگر نقاط ضعف مهمی در راستای توسعه گردشگری شهر گلشن شناخته شده اند.

سایر نقاط ضعف قابل توجه شامل کمبود امکانات رفاهی، عدم سامان‌دهی آثار تاریخی، نبود تبلیغات مؤثر، کمبود آموزش شهروندان، ضعف در بازاریابی می باشند که هر یک به نوبه خود بر جذابیت و کارآمدی مقصد گردشگری تأثیر منفی می‌گذارند. مجموع وزن نقاط ضعف (۳/۴۳۵) در مقایسه با قوت‌ها (۳/۷۲۱) نشان می‌دهد که اگرچه قوت‌ها بر ضعف‌ها غلبه نسبی دارند، اما شدت و تعدد ضعف‌های بنیادین به گونه‌ای است که بدون برنامه‌ریزی هدفمند برای رفع آن‌ها، دستیابی به توسعه پایدار گردشگری میسر نخواهد بود.

جدول۵. تحلیل و ارزیابی نقاط ضعف گردشگری شهر گلشن

نماد	نقاط ضعف	ضریب اولیه	ضریب ثانویه	رتبه	وزن نهایی
W1	ضعف در زیرساخت‌های اقامتی (نبود اقامتگاه‌های بوم‌گردی قابل استفاده)	92	0/117	4	0/467
W2	فقدان تابلوهای اطلاع‌رسانی، مسیرهای طبیعت‌گردی و راهنمای مسیر	83	0/105	3	0/316
W3	عدم سامان‌دهی آثار تاریخی (بعضی آثار در حال تخریب یا بدون حفاظت)	76	0/096	4	0/386
W4	کمبود آموزش و توانمندسازی شهروندان برای گردشگری	92	0/117	3	0/350
W5	نبود تبلیغات مؤثر و عدم شناساندن مناطق و جاذبه های گردشگری گلشن	94	0/119	3	0/358
W6	ضعف در بازاریابی و عدم وجود بسته‌های تور منسجم برای گردشگری گلشن	90	0/114	3	0/343
W7	کمبود امکانات رفاهی در شهر گلشن(سرویس بهداشتی، سایه‌بان، امکانات، ....)	80	0/102	4	0/406
W8	ضعف در هماهنگی بین نهادهای فرهنگی، شهرداری، میراث فرهنگی و گردشگری	86	0/109	3	0/327
W9	نبود برند گردشگری منحصربه‌فرد برای شهر گلشن	95	0/121	4	0/482
W10	مشکلات تامین منابع آب مورد نیاز شهرداری برای گسترش خدمات گردشگری	92	0/117	4	0/467
-	مجموع	۷۸۸	۱	–	۳/۴۳۵

تحلیل و اولویت بندی عوامل خارجی توسعه گردشگری شهر گلشن(فرصت و تهدید)

در این جدول، ۱۰ فرصت کلیدی در توسعه گردشگری شهر گلشن شناسایی و تحلیل شده‌اند. مجموع ضریب اولیه ۸۷۴ و مجموع وزن نهایی ۳/۵۱۸ نشان می‌دهد که شهر گلشن از ظرفیت‌های قابل‌توجهی برای رشد گردشگری برخوردار است، به‌ویژه در حوزه‌هایی که با روندهای نوین سفر و سیاست‌های حمایتی هم‌راستا هستند. بالاترین وزن نهایی به امکان توسعه گردشگری علمی از طریق مدارس، دانشگاه‌ها و پژوهشکده‌ها (O5) با وزن ۰/۴۷۶ اختصاص دارد. وجود زیرساخت علمی مانند رصدخانه گلشن و ظرفیت برگزاری اردوها و بازدیدهای آموزشی، این شهر را به مقصدی برای گردشگری علمی تبدیل می نماید. پس از آن، امکان برگزاری جشنواره‌ها، نمایشگاه‌ها و رویدادهای فرهنگی بومی (O10)با وزن ۰/۴۲۱، و مشارکت سرمایه‌گذاران در حوزه اقامتگاه و خدمات تفریحی (O6) با وزن ۰/۴۰۷ قرار دارند. این دو فرصت می‌توانند نقش مهمی در توسعه زیرساخت و برند فرهنگی شهر ایفا کنند و زمینه‌ساز جذب گردشگر و سرمایه باشند.سایر عوامل در جدول زیر ذکر شده است. در مجموع، تحلیل فرصت‌ها نشان می‌دهد که گلشن در شرایط کنونی، قابلیت بهره‌گیری از روندهای ملی و منطقه‌ای در حوزه گردشگری را دارد. تمرکز بر راهبردهای WO (استفاده از فرصت‌ها برای غلبه بر ضعف‌ها) در این راستا بسیار مهم است، به‌ویژه در جذب سرمایه‌گذار، توسعه گردشگری علمی و ارتقاء برند فرهنگی شهر.

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

جدول۶. تحلیل و ارزیابی نقاط فرصت گردشگری شهر گلشن

نماد	نقاط فرصت	ضریب اولیه	ضریب ثانویه	رتبه	وزن نهایی
O1	افزایش تمایل مردم به سفرهای روستایی، کم‌هزینه و بوم‌محور از نقاط شهری	103	0/118	3	0/354
O2	حمایت دولت از توسعه گردشگری روستایی، بوم‌گردی و کسب‌وکارهای خرد	67	0/077	3	0/230
O3	رشد بازار گردشگری سلامت، علمی و کشاورزی	75	0/086	3	0/257
O4	جذب گردشگران از استان‌های همجوار و شهرهای پرجمعیت	83	0/095	3	0/285
O5	امکان توسعه گردشگری علمی از طریق مدارس، دانشگاه‌ها و پژوهشکده‌ها	104	0/119	4	0/476
O6	مشارکت سرمایه‌گذاران در حوزه اقامتگاه، رستوران و خدمات تفریحی	89	0/102	4	0/407
O7	تقویت زیرساخت‌های دیجیتال برای تبلیغات و بازاریابی آنلاین	81	0/093	4	0/371
O8	گسترش تعامل با آژانس‌های گردشگری استانی و فراستانی	87	0/100	4	0/398
O9	استقرار در مسیر استان های اصفهان، چهارمحال و بختیاری و خوزستان	93	0/106	3	0/319
O10	امکان برگزاری جشنواره‌ها، نمایشگاه‌ها و رویدادهای فرهنگی بومی	92	0/105	4	0/421
-	مجموع	۸۷۴	۱	–	۳/۵۱۸

نتایج تحلیل تهدیدهای خارجی شهر گلشن در حوزه گردشگری، نشان می‌دهد که این شهر با چالش‌های محیطی، اقتصادی، مدیریتی و رقابتی جدی مواجه است. مجموع ضریب اولیه ۱۰۰۶ و مجموع وزن نهایی ۲/۸۷۱ گویای آن است که اگرچه فرصت‌های بیرونی قابل‌توجهی برای توسعه وجود دارد، اما تهدیدها نیز از قدرت بالایی برخوردارند و نیازمند مداخله هوشمندانه هستند. مهمترین تهدید شناسایی‌شده، بروز بحران‌های زیست‌محیطی ناشی از مدیریت نادرست گردشگران (T7) با ضریب ثانویه ۰/۲۳۵ و وزن نهایی ۰/۴۶۹ است. این تهدید مستقیماً منابع طبیعی، زیستگاه‌ها و کیفیت تجربه گردشگر را تحت تأثیر قرار می‌دهد و می‌تواند به تخریب غیرقابل جبران منجر شود. تغییرات اقلیمی و کمبود منابع آب در آینده (T6) با وزن ۰/۳۶۲ و تخریب میراث تاریخی و طبیعی به‌دلیل توسعه ناهماهنگ (T1) با وزن ۰/۳۵۸ نیز در رده‌های بعدی قرار دارند. این دو تهدید ماهیتی بلندمدت اما پرخطر دارند و نیازمند سیاست‌گذاری حفاظتی و سازگاری محیطی هستند. سایر تهدیدات در حوزه گردشگری در جدول ذکر شده است. در مجموع تحلیل تهدیدها نشان می دهد که توسعه گردشگری در گلشن اگر بدون برنامه‌ریزی زیست‌محیطی، فرهنگی و اقتصادی انجام شود، ممکن است به تخریب منابع و از بین رفتن مزیت‌های موجود بینجامد.

جدول۷. تحلیل و ارزیابی نقاط تهدید گردشگری شهر گلشن

نماد	نقاط تهدید	ضریب اولیه	ضریب ثانویه	رتبه	وزن نهایی
T1	تخریب میراث تاریخی و طبیعی به دلیل بی‌توجهی یا توسعه ناهماهنگ گردشگری	90	0/089	4	0/358
T2	همسایگی با مناطق گردشگرپذیر و رشد آنها(مثل اصفهان، دهاقان، شهرضا و...)	88	0/087	4	0/350
T3	کمبود سرمایه‌گذاری دولتی و خصوصی در حوزه گردشگری	80	0/080	3	0/239
T4	تورم و کاهش توان اقتصادی مردم برای سفر	79	0/079	2	0/157
T5	عدم ثبات در سیاست‌ها و بودجه‌های حمایتی گردشگری	91	0/090	3	0/271
T6	مشکلات تغییرات اقلیمی و کمبود منابع آب در آینده	91	0/090	4	0/362
T7	بروز بحران‌های زیست‌محیطی ناشی از مدیریت نادرست گردشگران	236	0/235	2	0/469
T8	تهدید هویت فرهنگی در صورت توسعه ناپایدار و تجاری‌سازی بیش از حد گردشگری	87	0/086	3	0/259
T9	نبود انسجام بین برنامه‌های توسعه شهری و گردشگری	83	0/083	2	0/165
T10	از بین رفتن تدریجی منابع طبیعی (مراتع، باغات و منطقه ییلاقی)	81	0/081	3	0/242
-	مجموع	۱۰۰۶	۱	–	۲/۸۷۱۱

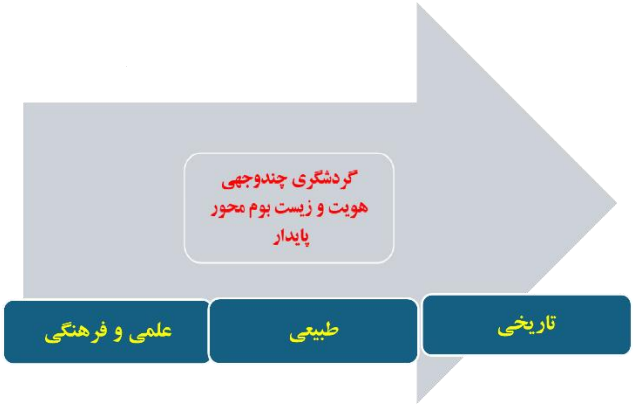
[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

تدوین چشم انداز راهبردی گردشگری شهر

بر اساس بررسی طرح‌های فرادست و توسعه‌ای از جمله سند آمایش سرزمین استان اصفهان، سند توسعه شهرستان دهاقان با الگوی اقتصاد مقاومتی، طرح جامع شهر گلشن و طرح راهبردی پنج‌ساله شهرداری، گردشگری به عنوان یکی از محورهای مهم توسعه‌ای شهر گلشن شناخته شده است. در این اسناد، شهر گلشن با توجه به موقعیت جغرافیایی در دامنه زاگرس، تنوع فرهنگی، زندگی عشایری و ویژگی‌های طبیعی، دارای ظرفیت‌های قابل توجهی در حوزه گردشگری طبیعی، فرهنگی و تاریخی معرفی شده است. هرچند در برخی طرح‌ها مانند طرح جامع شهری به‌طور مستقیم به گردشگری اشاره نشده، اما بر ویژگی‌هایی مانند روستا–شهری بودن، هماهنگی با طبیعت، تنوع فرهنگی و فضای اجتماعی زنده تأکید شده که همگی بستر مناسبی برای توسعه گردشگری به‌ویژه گردشگری بوم‌محور و فرهنگی فراهم می‌کنند. در طرح راهبردی پنج‌ساله نیز گردشگری به‌عنوان یکی از ارکان اصلی توسعه اقتصادی شهر مورد تأکید قرار گرفته و شهر گلشن به‌عنوان "بهشت گردشگری طبیعی و بوم‌محور" با چشم‌انداز اقتصادی پویا معرفی شده است.

با توجه به عوامل درونی(قوت و ضعف) و بیرونی(فرصت و تهدید) و همچنین با جمع بندی مطالب در طرح های مختلف توسعه شهری و ناحیه ای(فرادست)، می توان اشاره نمود که گردشگری به عنوان یکی از رویکردهای قابل تاکید در توسعه پایدار شهر گلشن همواره مدنظر قرار گرفته است. با توجه به شرایط، شهر گلشن می تواند به عنوان یک شهر گلشن در سطح محلی، استانی، منطقه ای و ملی عمل نماید. البته با توسعه زیرساخت ها و برنامه ریزی بهتر، جنبه بین المللی گردشگری این شهر را نیز در بلندمدت مورد توجه قرار داد.

شهر گلشن، الگویی در گردشگری تلفیقی شامل گردشگری محلی، علمی، تاریخی و طبیعت‌محور؛ شهری پایدار با اقتصاد متنوع مبتنی بر کشاورزی، گردشگری بومی و میراث‌محور که با حفظ هویت فرهنگی و زیست‌محیطی، مقصدی جذاب برای گردشگران داخلی و بین‌المللی است. چشم انداز شهر عبارت است از «شهر گلشن، قطب نوظهور گردشگری چندوجهی علمی، فرهنگی، طبیعی و تاریخی با تکیه بر هویت محلی و زیست‌بوم پایدار در جنوب اصفهان»

شکل۲. تدوین چشم‌انداز نهایی گردشگری شهر گلشن

تدوین راهبردهای مطلوب برای توسعه راهبردی گردشگری شهر گلشن

بر اساس مدل SWOT چهار راهبرد اساسی با توجه به نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید وجود دارد که بشرح ذیل است.

۱– راهبرد رقابتی–تهاجمی(SO): با بهره‌گیری از نقاط قوت درصدد بهره‌برداری از فرصت‌ها باشیم.

۲– راهبرد تنوع(ST): برای احتراز از تهدیدها از نقاط قوت استفاده کنیم.

۳– راهبرد محافظه‌کارانه(WO): با بهره جستن از فرصت‌ها نقاط ضعف را از بین ببریم.

۴– راهبرد تدافعی(WT): نقاط ضعف را کاهش و از تهدیدات پرهیز کنیم.

به منظور بررسی تطبیقی مدل SWOT از وضع موجود (نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها) و نیز ارائه استراتژی‌های مناسب، ضریب نهایی هر یک از بخش‌های چهارگانه (نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها)،

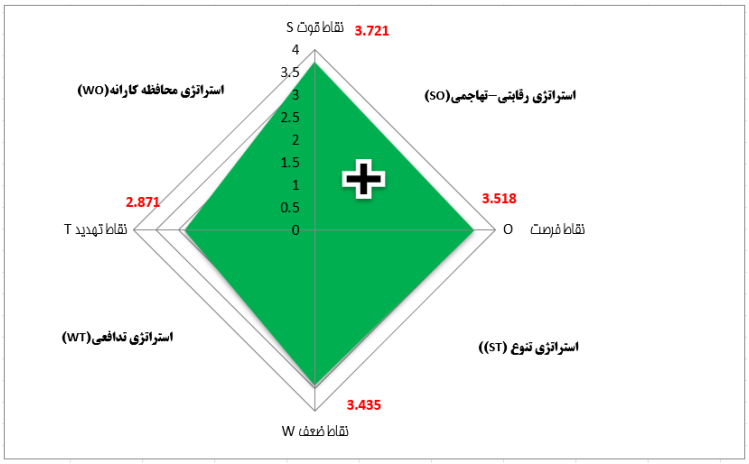
[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

محاسبه گردید. همچنین، برای تحلیل بهتر ضریب نهایی نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها از نمودار تارعنکبوتی استفاده شده است. شاخص‌های چهارگانه نشان می‌دهد که نقاط قوت با وزن نهایی برابر با ۳/۷۲۱ نسبت به دیگر بخش‌ها برتری دارند و در رتبه بعدی نیز نقاط فرصت با وزن ۳/۵۱۸ می‌باشد. با توجه به این وضعیت، بایستی بیان نمود که در بخش عوامل داخلی نقاط قوت بر ضعف، برتری دارد و در بخش عوامل خارجی نیز عوامل فرصت بر تهدید برتری دارد. بنابراین، سیستم یا پدیده موردنظر (گردشگری شهر گلشن) دارای فرصت‌ها و قوت‌های فراوانی بوده و لذا می‌توان با استفاده از این فرصت‌ها و قوت‌ها، نقاط ضعف و تهدید را کاهش یا حذف نمود. همان‌طور که مشاهده می-گردد، کشیدگی نمودار به سمت فرصت ها و قوت های گردشگری شهر گلشن میل دارد. بنابراین، می‌توان چنین ادعا کرد که در شهر مورد مطالعه، علی رغم وجود نقاط ضعف و تهدید، اما قوت ها و فرصت‌های متعدد و قابل توجهی در نیل به توسعه گردشگری وجود دارد.

جدول ۸. امتیاز نهایی نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید گردشگری شهر گلشن

نقاط	امتیاز نهایی
قوت‌ها	۳/۷۲۱
ضعف‌ها	۳/۴۳۵
فرصت‌ها	۳/۵۱۸
تهدیدها	۲/۸۷۱

با توجه به این نتایج و تلفیق چهار نقطه با همدیگر و تشکیل استراتژی‌ها، بر اساس نمودار زیر بهترین راهبرد برای توسعه گردشگری گلشن، راهبرد رقابتی–تهاجمی می‌باشد که انتخاب و معرفی می‌گردد. در این راهبرد، با بهره‌گیری از نقاط قوت درصدد بهره‌برداری از فرصت‌ها در حوزه گردشگری هستیم. لذا بایستی در جهت توسعه گردشگری شهر گلشن، از طریق قوت های موجود، نقاط فرصت مورد بهره برداری قرار گیرد.

شکل۳. تعیین راهبرد و اولویت‌های اجرایی غالب

تعیین راهبردهای عملیاتی و مطلوب توسعه راهبردی گردشگری شهر گلشن

در بخش قبل مشخص شد که راهبرد غالب برای توسعه گردشگری شهر گلشن، راهبرد رقابتی–تهاجمی است. بر این اساس با استفاده قوت و فرصت ها ، تعدادی راهبرد در این راستا اتخاذ شده است. این راهبردها عبارت اند از:ایجاد زیرساخت و امکانات گردشگری در شهر گلشن، برنامه ریزی برای ایجاد اکوتوریسم و بومگردی در شهر گلشن، جذب و مشارکت سرمایه گذاران بخش خصوصی در گردشگری گلشن، آموزش، تبلیغات و بازاریابی برای گردشگری گلشن، برنامه ریزی و ایجاد تیپ گردشگری علمی و کشاورزی، ارتقای مشارکت شهروندان در توسعه گردشگری.

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

این راهبردها بر پایه ماتریس سوات (تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید) و به طور مشخص از ترکیب نقاط قوت با فرصت‌ها (راهبردهای تهاجمی) به دست آمده‌اند. ابتدا ۱۰ نقطه قوت و ۱۰ فرصت در جلسات گروه کانونی با حضور کارشناسان محلی شناسایی و وزن‌دهی شدند. سپس در همان جلسات، با تشکیل ماتریس داخلی–خارجی، مشخص شد که موقعیت راهبردی شهر گلشن در ناحیه تهاجمی (رقابتی) قرار دارد. پس از آن، با استفاده از ماتریس کمی برنامه‌ریزی راهبردی، جذابیت هر راهبرد محاسبه و اولویت‌بندی نهایی انجام شد. بنابراین این راهبردها حاصل فرآیندی نظام‌مند، مشارکتی و مبتنی بر نظر خبرگان هستند و نه انتخاب سلیقه‌ای.

جدول ۹. تدوین راهبردهای مطلوب جهت چشم انداز و توسعه گردشگری شهر گلشن

کد	راهبردها	ترکیب	
		قوت‌ها(S)	فرصت ها(O)
۱SO	ایجاد زیرساخت و امکانات گردشگری در شهر گلشن	S1,S2,S5	O2,O5,07
SO2	برنامه ریزی برای ایجاد اکوتوریسم و بومگردی در شهر گلشن	S1,S4,S5,S6,S8,S10	O2,O6,O10
SO3	جذب و مشارکت سرمایه گذاران بخش خصوصی در گردشگری گلشن	S1,S8,S9	O1,O6,O8
SO4	آموزش، تبلیغات و بازاریابی برای گردشگری گلشن	S2,S4,S8,S9	O3,O5,O7,O8,O10
SO5	برنامه ریزی و ایجاد تیپ گردشگری علمی و کشاورزی	S1,S2,S7,	O2,O3,O5,O6,O10
۶SO	ارتقای مشارکت شهروندان در توسعه گردشگری	S4,S8,S9	O1,O4,O10

برای کمی نمودن استراتژی‌های گردشگری شهر گلشن از ماتریس QSPM استفاده‌شده است. به‌گونه‌ای که بر اساس کمیت حاصل، استراتژی‌ها مقایسه و الویت بندی شدند. در واقع این روش مشخص می‌نماید که کدام‌یک از مؤلفه‌های استراتژیک انتخاب‌شده، امکان‌پذیر و واقعیت پیدا می‌کند. این تکنیک نیز مانند اکثر تکنیک‌ها و ابزارها نیازمند یک قضاوت خوب، خبرگی و آگاهی می‌باشد. این ماتریس برای ارزیابی امکان‌پذیری و پایداری راهکارهای پیشنهادی در مواجهه با شرایط و وضع موجود می‌باشد. روش کار به این صورت است که در مرحله اول فرصت‌ها و تهدیدات خارجی و قوت‌ها و ضعف‌های داخلی در حوزه گردشگری گلشن را در ستون راست QSPM فهرست کرده، این اطلاعات باید مستقیماً از ماتریس‌های EFE و IFE حاصل شوند. در مرحله دوم برای هر عامل ، موفقیت امتیازی در نظر گرفته می‌شود. این امتیازات با توجه به ماتریس‌های IFE و EFE است و در ستون دوم در برابر عوامل، موفقیت قرار داده می‌شوند. در مرحله سوم با در نظر گرفتن مرحله دوم فرموله کردن، یعنی مرحله تلفیق و ترکیب، استراتژی‌های شدنی و قابل‌اجرا در نظر گرفته می‌شود و آن‌ها را در ردیف بالای ماتریس QSPM قرار می‌دهند. در مرحله چهارم امتیازهای جذابیت AS تعیین می‌شود و آن‌ها را به‌صورت مقادیر عددی که نشان‌دهنده جذابیت نسبی هر استراتژی می‌باشند، تعریف می‌کنند. امتیاز جذابیت، با در نظر گرفتن هم‌زمان عوامل، موفقیت و طرح این سؤال حاصل می‌شود که «آیا این عامل در انتخاب استراتژی مذکور اثر می‌گذارد؟" پاسخ‌داده‌شده اگر مثبت باشد در یک کلاس‌بندی بین عدم جذابیت تا بسیار جذاب از امتیاز ۱ تا۴ قرار می‌گیرد. در مرحله پنجم، جمع امتیازهای جذابیت‌ها را به دست آورده، این کار با ضرب امتیاز هر عامل در امتیاز جذابیت در هر ردیف حاصل می‌شود و نشان‌دهنده جذابیت نسبی آن استراتژی می‌باشد. امتیاز بالاتر به معنای جذابیت بیشتر آن استراتژی است. جدول زیر وزن نهایی عوامل، امتیاز و مقادیر جذابیت مربوط به هر عامل را نشان می دهد.

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

جدول۱۰. ماتریس کمی برنامه ریزی راهبردی(QSPM) عوامل داخلی و خارجی

کد	امتیاز وزنی	SO1		SO2		SO3		SO4		SO5		S6	
		امتیاز	جذابیت	امتیاز	جذابیت	امتیاز	جذابیت	امتیاز	جذابیت	امتیاز	جذابیت	امتیاز	جذابیت
S1	0/145	4	0/580	4	0/580	4	0/580	4	0/580	4	0/580	4	0/58
S2	0/113	4	0/452	3	0/339	4	0/452	4	0/452	4	0/452	3	0/339
S3	0/098	3	0/294	3	0/294	3	0/294	3	0/294	3	0/294	4	0/392
S4	0/093	2	0/186	4	0/372	2	0/186	2	0/186	2	0/186	4	0/372
S5	0/152	4	0/608	4	0/608	4	0/608	2	0/304	4	0/608	3	0/456
S6	0/155	3	0/465	3	0/465	3	0/465	3	0/465	3	0/465	2	0/31
S7	0/141	4	0/564	3	0/423	4	0/564	4	0/564	4	0/564	3	0/423
S8	0/068	3	0/204	4	0/272	3	0/204	2	0/136	2	0/136	4	0/272
S9	0/095	3	0/285	3	0/285	3	0/285	3	0/285	2	0/190	3	0/285
S10	0/135	4	0/540	4	0/540	4	0/540	4	0/540	4	0/540	3	0/405
W1	0/109	4	0/436	4	0/436	4	0/436	3	0/327	4	0/436	3	0/327
W2	0/131	2	0/262	2	0/262	2	0/262	2	0/262	2	0/262	3	0/393
W3	0/1	3	0/300	4	0/400	3	0/300	2	0/200	3	0/300	3	0/3
W4	0/052	3	0/156	3	0/156	2	0/104	3	0/156	4	0/208	3	0/156
W5	0/115	3	0/345	3	0/345	2	0/230	3	0/345	3	0/345	2	0/23
W6	0/118	3	0/354	3	0/354	2	0/236	4	0/472	3	0/354	2	0/236
W7	0/142	4	0/568	4	0/568	4	0/568	4	0/568	4	0/568	3	0/426
W8	0/136	2	0/272	2	0/272	3	0/408	2	0/272	2	0/272	3	0/408
W9	0/026	2	0/052	2	0/052	3	0/078	3	0/078	3	0/078	3	0/078
W10	0/132	4	0/528	4	0/528	4	0/528	4	0/528	4	0/528	4	0/528
O1	0/09	2	0/180	4	0/360	3	0/270	2	0/180	2	0/180	3	0/27
O2	0/105	3	0/315	4	0/420	3	0/315	2	0/210	2	0/210	3	0/315
O3	0/12	4	0/480	4	0/480	2	0/240	3	0/360	3	0/360	4	0/48
O4	0/114	4	0/456	4	0/456	3	0/342	3	0/342	3	0/342	3	0/342
O5	0/096	4	0/384	4	0/384	4	0/384	3	0/288	4	0/384	4	0/384
O6	0/094	4	0/376	4	0/376	4	0/376	3	0/282	4	0/376	3	0/282
O7	0/128	4	0/512	4	0/512	4	0/512	3	0/384	4	0/512	3	0/384
O8	0/054	4	0/216	3	0/162	3	0/162	3	0/162	4	0/216	3	0/162
O9	0/12	4	0/480	2	0/240	3	0/360	4	0/480	3	0/360	2	0/24
O10	0/061	4	0/244	3	0/183	2	0/122	3	0/183	3	0/183	2	0/122
T1	0/154	4	0/616	3	0/462	3	0/462	3	0/462	2	0/308	2	0/308
T2	0/04	3	0/120	3	0/120	3	0/120	3	0/120	3	0/120	2	0/08
T3	0/144	4	0/576	2	0/288	4	0/576	3	0/432	2	0/288	2	0/288
T4	0/131	2	0/262	2	0/262	3	0/393	2	0/262	2	0/262	2	0/262
T5	0/086	2	0/172	2	0/172	2	0/172	3	0/258	2	0/172	2	0/172
T6	0/188	3	0/564	3	0/564	2	0/376	2	0/376	3	0/564	2	0/376
T7	0/083	3	0/249	3	0/249	2	0/166	3	0/249	3	0/249	2	0/166

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

T8	0/209	2	0/418	2	0/418	2	0/418	2	0/418	2	0/418	3	0/627
T9	0/186	2	0/372	2	0/372	2	0/372	2	0/372	3	0/558	3	0/558
T10	0/122	2	0/244	3	0/366	3	0/366	3	0/366	3	0/366	3	0/366
جمع		۱۴/۶۸		۱۴/۳۹		۱۳/۸۳		۱۳/۲۰		۱۳/۷۹		۱۳/۱۰	

با توجه به نتایج در جدول زیر راهبرد ایجاد زیرساخت و امکانات گردشگری در شهر گلشن با بیشترین امتیاز ۱۴/۶۸ به‌عنوان اولویت اول معرفی می‌شود؛ چرا که فراهم کردن زیرساخت‌ها (مانند اقامتگاه، سرویس بهداشتی، مسیر دسترسی، تابلو راهنما و غیره) پیش‌نیاز اجرای سایر برنامه‌های گردشگری است. راهبرد برنامه ریزی برای ایجاد اکوتوریسم و بومگردی در شهر گلشن در رتبه دوم با زون ۱۴/۳۹ قرار گرفته و نشان‌دهنده ارزش بالای منابع طبیعی و محیطی اطراف گلشن است. پس از آن، راهبرد جذب و مشارکت سرمایه گذاران بخش خصوصی در گردشگری گلشن با وزن ۱۳/۸۳ شناخته شده که به جذب سرمایه‌گذار بخش خصوصی مربوط می‌شود. این راهبرد اهمیت مشارکت بخش خصوصی در توسعه پایدار گردشگری را یادآور می‌شود. راهبردهای برنامه ریزی و ایجاد تیپ گردشگری علمی و کشاورزی و همچنین آموزش، تبلیغات و بازاریابی برای گردشگری گلشن در رتبه ۴و ۵ قرار گرفته اند. در رتبه ششم نیز راهبرد ارتقای مشارکت شهروندان در توسعه گردشگری با وزن ۱۳/۱۰ شناخته شده است.

در مجموع شهر گلشن در زمینه توسعه گردشگری، بیشترین امتیاز را برای راهبردهایی کسب کرده که بر توسعه زیرساخت‌ها و بهره‌برداری از ظرفیت‌های طبیعی و مردمی تمرکز دارند. این موضوع بیانگر آن است که زیرساخت‌های پایه‌ای و بهره‌گیری از اکوتوریسم و مشارکت سرمایه‌گذاران، نقش حیاتی در حرکت به‌سوی توسعه گردشگری ایفا می‌کنند.

جدول ۱۱. اولویت بندی راهبردهای مطلوب جهت چشم انداز و توسعه گردشگری شهر گلشن

کد	عنوان راهبرد	امتیازQSPM	اولویت
SO1	ایجاد زیرساخت و امکانات گردشگری در شهر گلشن	۱۴/۶۸	اول
SO2	برنامه ریزی برای ایجاد اکوتوریسم و بومگردی در شهر گلشن	۱۴/۳۹	دوم
SO3	جذب و مشارکت سرمایه گذاران بخش خصوصی در گردشگری گلشن	۱۳/۸۳	سوم
SO4	آموزش، تبلیغات و بازاریابی برای گردشگری گلشن	۱۳/۲۰	پنجم
SO5	برنامه ریزی و ایجاد تیپ گردشگری علمی و کشاورزی	۱۳/۷۹	چهارم
SO6	ارتقای مشارکت شهروندان در توسعه گردشگری	۱۳/۱۰	ششم

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

پژوهش با هدف تحلیل جامع توسعه راهبردی گردشگری در شهر گلشن و با تأکید بر نظرسنجی جامعه میزبان و تبیین عوامل درونی و بیرونی مؤثر در تحقق چشم‌انداز آینده انجام شده است. تبیین نتایج نشان‌دهنده نگرش مثبت و معنادار شهروندان نسبت به گردشگری است، به‌گونه‌ای که استقبال عمومی از ورود گردشگران و باور به تأثیرات اقتصادی آن بر اشتغال و درآمدهای محلی در سطح بالایی قرار دارد. با این حال، نگرش شهروندان در خصوص پیامدهای زیست‌محیطی و تأثیرات گردشگری بر سبک زندگی بومی، با احتیاط و نگرانی همراه است که بیانگر درک عمیق جامعه محلی از آسیب‌پذیری‌های بالقوه این صنعت می‌باشد. در بعد نیازسنجی فرهنگی، اولویت‌هایی همچون حفظ و مرمت بناهای تاریخی، پاسداشت فرهنگ بومی و برگزاری رویدادهای فرهنگی، بیانگر دغدغه جامعه محلی نسبت به حفظ هویت و میراث فرهنگی خود در فرآیند توسعه گردشگری است که با نتایج قربانی و همکاران (۱۴۰۰) در زمینه صیانت از ابنیه تاریخی و پیشگیری از تأثیرات منفی فرهنگی همسویی دارد.

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

تحلیل راهبردی وضعیت گردشگری شهر گلشن حاکی از وجود ظرفیت‌های درونی ارزشمندی نظیر پتانسیل بالای گردشگری کشاورزی، سرمایه اجتماعی ناشی از مهمان‌نوازی مردمی و قابلیت منحصربه‌فرد گردشگری علمی مبتنی بر وجود رصدخانه است. این نقاط قوت، زمینه‌ساز بهره‌برداری از فرصت‌هایی همچون توسعه گردشگری علمی و برگزاری رویدادهای فرهنگی بومی می‌باشد. با وجود این، توسعه گردشگری در گلشن با چالش‌های ساختاری متعددی از جمله نبود برند گردشگری منحصربه‌فرد، ضعف زیرساخت‌های اقامتی و کمبود امکانات رفاهی مواجه است که با یافته‌های ضرابی و محبوب‌فر (۱۳۹۲) درباره ضعف زیرساخت‌ها و نتایج نیکولا و همکاران (۲۰۱۳) در سطح بین‌المللی همخوانی دارد. همچنین بحران‌های زیست‌محیطی ناشی از مدیریت نادرست گردشگران به عنوان مهم‌ترین تهدید شناسایی شده که هشدار علی‌اکبری و همکاران (۱۴۰۲) و لاکجانووا (۲۰۱۹) را تأیید می‌کند.

بر اساس یافته‌ها، شش راهبرد عملیاتی در چارچوب راهبرد رقابتی–تهاجمی تدوین و اولویت‌بندی شد که تقدم راهبرد «ایجاد زیرساخت و امکانات گردشگری» بر سایر راهبردها، نشان‌دهنده ضرورت فراهم سازی بسترهای کالبدی پیش از هرگونه اقدام برای توسعه بازار است. اولویت راهبرد «توسعه اکوتوریسم و بوم‌گردی» نیز بیانگر ظرفیت بالای منابع طبیعی و همسویی آن با نگرانی‌های زیست‌محیطی شهروندان می‌باشد.

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که توسعه گردشگری در شهر گلشن مستلزم توجه همزمان به سه مؤلفه «نگرش جامعه محلی»، «ظرفیت‌های درونی–بیرونی» و «اولویت‌بندی راهبردی» است. کمک نظری این پژوهش، ارائه مدلی است که شکاف میان «اراده برنامه‌ریزان»، «ظرفیت‌های عینی منطقه» و «انتظارات ذهنی جامعه محلی» را پر می‌کند و نشان می‌دهد که مشارکت واقعی جامعه محلی، نه مشارکت صوری، شرط لازم توسعه پایدار است. کمک عملی پژوهش نیز شامل اولویت‌بندی مشخص راهبردهاست: نخست ایجاد زیرساخت‌های اقامتی و رفاهی، سپس توسعه اکوتوریسم و بوم‌گردی، و در گام بعدی اقدامات برندسازی و بازاریابی. پیشنهاد می‌شود برنامه‌ریزان پیش از هر اقدامی، «شورای توسعه گردشگری محلی» را با حضور نمایندگان جامعه میزبان تشکیل دهند تا نگرانی‌های فرهنگی و زیست‌محیطی شهروندان در فرآیند تصمیم‌گیری لحاظ شود.

نوآوری پژوهش حاضر در سه سطح قابل خلاصه است: نخست، تلفیق نظام‌مند نگرش سنجش‌شده جامعه محلی با تحلیل راهبردی سوات که در پژوهش‌های پیشین برای شهرهای کوچک ایران انجام نشده بود؛ دوم، ارائه ۱۲ پروژه پیشران عینی و اجراتی که مستقیماً از اولویت‌های واقعی مردم محلی استخراج شده‌اند نه از پیش‌فرض‌های ذهنی پژوهشگر؛ سوم، این چارچوب یکپارچه می‌تواند به عنوان الگویی برای برنامه‌ریزی توسعه گردشگری در شهرهای کوچک مورد استفاده قرار گیرد. در راستای نتایج پژوهش، پیشنهاداتی در قالب پروژه های پیشران برای رنامه جامع توسعه گردشگری شهر در جدول زیر، ذکر شده است. این پروژه ها در نتیجه مطالعات سطح راهبردی پژوهش شامل تعریف چشم انداز، راهبردها و در ادامه در سطح عملیاتی، این پروژه ها تعریف شده اند. پروژه ها در راستای تحقق راهبردها و بر اساس نظر محققان، جمع بندی و نهایی شده است.

جدول۱۲. فهرست پروژه های پیشران توسعه گردشگری شهر گلشن

ردیف	عنوان پروژه پیشران	اهداف کلان	اثرگذاری راهبردی
1	ایجاد و گسترش اقامتگاه‌ها و خانه‌های بوم‌گردی	ارتقای زیرساخت‌های اقامتی بومی و جذب گردشگر	افزایش ماندگاری گردشگر، اشتغال‌زایی محلی
2	توسعه گردشگری محدوده اکوتوریسمی سورمنده	بهره‌برداری پایدار از منابع طبیعی منطقه	رونق گردشگری ، حفاظت از محیط زیست
3	توسعه آگروتوریسم (باغات)	تنوع‌بخشی به تجربه‌های گردشگری و مشارکت گردشگران در فعالیت‌های کشاورزی	درآمدزایی برای کشاورزان، توسعه گردشگری روستایی
4	ایجاد جاده سلامت	توسعه زیرساخت‌های سلامت‌محور و طبیعت‌گردی شهری	ارتقاء کیفیت زندگی، جذب گردشگر سلامت و شهری

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

5	ایجاد و گسترش پارک جنگلی	حفاظت از منابع طبیعی و ایجاد فضاهای گردشگری سبز	توسعه پایدار گردشگری، افزایش جذابیت شهری
6	ایجاد و توسعه گردشگری مبتنی بر صنایع گلخانه‌ای	معرفی ظرفیت‌های گلخانه‌ای و تعامل گردشگران با فناوری‌های نوین کشاورزی	تقویت برند کشاورزی منطقه، آموزش و جذب گردشگر تخصصی
7	ایجاد و توسعه گردشگری مبتنی بر بنای حمام قدیمی شهر	احیای ابنیه تاریخی و جذب گردشگران فرهنگی	حفظ میراث تاریخی، افزایش تنوع جاذبه‌ها، رشد گردشگری
8	ایجاد و توسعه گردشگری مبتنی بر بازار شهر گلشن	احیای بازار سنتی و افزایش تعامل اقتصادی گردشگران	رونق فروش محصولات محلی، حفظ هویت شهری
9	ایجاد و توسعه گردشگری مبتنی بر خیابان‌های با معماری سنتی	حفظ معماری بومی و تبدیل خیابان‌ها به مسیرهای گردشگری	ایجاد مسیرهای پیاده‌گردی فرهنگی، جذب گردشگران هنری
10	ایجادذ گردشگری مبتنی بر ایجاد مجموعه اکوتوریسمی و پارک علم و فناوری	ترکیب طبیعت‌گردی با آموزش و فناوری	جذب گردشگران علمی و خانوادگی، نوآوری در گردشگری
۱۱	ایجاد مراکز خدماتی و گردشگری	کمک به گردشگری و توسعه خدمات شهری، تنوع فعالیت های گردشگری	رضایت‌مندی گردشگران، بهبود تجربه سفر، و پشتیبانی از دیگر پروژه‌های پیشران
۱۲	برنامه ریزی و گسترش رصدخانه گلشن	جذب گردشگر، ترکیب گردشگری با علم و آموزش	رشد گردشگری و متنوع سازی آن، ایجاد مشاغل و توسعه خدمات گردشگری

سپاسگزاری و حامی

از تمامی افرادی که در انجام این پژوهش همکاری نموده‌اند، کمال قدردانی را داریم. این مقاله نتیجه طرح پژوهشی با عنوان طرح جامع گردشگری شهر گلشن است که با حمایت مالی شهرداری گلشن تهیه شده است.

منابع

جمینی، داود؛ جوان، فرهاد؛ آتش بهار، رامین. (۱۴۰۴). کاربرد هوش مصنوعی در مکانیابی اکوکمپ گردشگری. فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری.۲۰(۷۱)،۱-۳۳. doi: 10.22054/tms.2025.85190.3055

جمینی، داود؛ جوان، فرهاد؛ حیدریان، بیتا. (۱۴۰۳). شناسایی چالش‌ها و راهکارهای توسعه ژئوتوریسم در سکونتگاه‌های روستایی منتخب در استان‌های کردستان، کرمانشاه و همدان. برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری. ۱۳(۵۱)، ۲۱۵-۲۳۷. doi: 10.22080/jtpd.2024.28159.3943

راهدار، احمد. (۱۴۰۳). چالش‌ها و راهبردهای توسعه گردشگری شهری براساس مدل(مطالعه موردی: کلانشهر اهواز). جغرافیا و روابط انسانی. ۶(۴)، ۸۷-۱۱۱. doi: 10.22034/gahr.2023.428091.1996

سعیدنیا، احمد. (۱۳۸۱). مدیریت شهری، تهران: انتشارات سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور.

شهرداری گلشن. (۱۴۰۴). طرح جامع گردشگری شهر گلشن. شهرداری.

صادقی، حجت و جوان، فرهاد. (۱۴۰۴). آسیب‌پذیری روستاهای گردشگری ایران از لحاظ مخاطره زمین لغزش با استفاده از GIS. مجله جغرافیا (نشریهٔ انجمن جغرافیایی ایران)، ۲۳(۸۴)،۱۵۳-۱۷۰. doi: 10.22034/jiga.2025.2055364.1385

صادقی، حجت‌الله و شمس‌الدینی، علی. (۱۴۰۴). شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر در اثربخشی جاذبه‌های گردشگری در توسعه شهر ایذه .نشریه گردشگری شهری.۱۲(۲)، ۴۱-۵۷. doi: 10.22059/jut.2025.375336.1204

ضرابی، اصغر و محبوب‌فر، محمدرضا. (۱۳۹۲). کاربرد مدل SWOT- QSPM در تدوین استراتژی توسعه گردشگری شهر کاشان. برنامه-ریزی فضایی، ۳(۴)، ۳۷-۵۸. Doi.20.1001.1.22287485.1392.3.4.5.8

علی اکبری، اسماعیل؛ حسن‌زاده، محمدمهدی؛ دادرس، بیژن و سقائی، محسن. (۱۴۰۲). برنامه‌ریزی راهبردی گردشگری شهر یاسوج با استفاده از مدل متاسوات (Meta-swot) براساس رویکرد توسعه پایدار. برنامه‌ریزی توسعه کالبدی، ۱۰(۱)، ۱۱۷-۱۳۱. doi: 10.30473/psp.2023.64956.2620

قربانی، حمید؛ رکن الدین افتخاری، عبدالرضا؛ زاهدی، شمس السادات و هاشمی، سید سعید. (۱۴۰۰). تحلیل عوامل مؤثر در برنامه‌ریزی راهبردی گردشگری میراثی(مطالعه موردی: شهر تهران). معماری و شهرسازی ایران، ۱۲(۱)، ۲۳۷-۲۵۰. doi: 10.30475/isau.2020.213371.1332

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

مرادی مسیحی، واراز؛ گیلانی، نرگس. (۱۳۸۱). برنامه‌ریزی استراتژیک در کلان‌شهرها، تهران: شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری.

Belyaeva, O. I., & Pryamichkin, V. A. (2022). Strategic Approach to Tourism Development in Small Towns. Regional′naia Ėkonomika. IUg Rossi, 10(1),126-136. https://doi.org/10.15622/re.2022.1.12

Bielousova, N. (2021). Formation of principles of socio-economic development of inclusive tourism as a multifunctional system. Technology audit and production reserves, 3(4(59), 28–32. doi:10.15587/2706-5448.2021.235901

Caro-Carretero, R., & Monroy-Rodríguez, S. (2025). Residents' perceptions of tourism and sustainable tourism management: planning to prevent future problems in destination management-The case of Cáceres, Spain. Cogent Social Sciences, 11(1),44-63. https://doi.org/10.1080/23311886.2024.2447398

Li, Y., Feng, X., Gao, Y., & Zhao, Z. (2024). Perceived tourism implicit conflict among community residents and its spatial variation. Humanities and Social Sciences Communications, 11(1), 1-14. https://www.nature.com/articles/s03782-024-41599-z

Lukjanova,J. (2019). Problems and trends of regional tourism development in Latvia, Journal of Economics Ecology Socium, 3(1): 1-11. https://ees-journal.com/index.php/journal/article/view/90/53

Maxim, C. (2016). Sustainable tourism implementation in urban areas: a case study of London. Journal of Sustainable Tourism, 24(7), 971-989. https https://doi.org/10.1080/09669582.2015.1115511

Mou, N., Yuan, R., Yang, T., Zhang, H., Tang, J. J., & Makkonen, T. (2020). Exploring spatio-temporal changes of city inbound tourism flow: The case of Shanghai, China. Tourism management, 76, 103955. https://doi.org/10.1016/j.tourman.2019.103955

Netto, A. P. (2009). What is tourism? Definitions, theoretical phases and principles. Philosophical issues in tourism, 37, 43-62. https://books.google.com/books?hl=fa&lr=&id

Nicula, V. , Spanu, S. , Neagu, R. (2013). Regional tourism development, Procedia Economics and Finance, 6(1): 530-541. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S221256711300171

Peloponnisios, M. (2025). The Paradox of Local Communities' Non-Participation in Sustainable Tourism Governance in the Cyclades: An Empirical Analysis Using the MOA Model. HAPSc Policy Briefs Series, 6(1), 83-96. https://doi.org/10.12681/hapscpbs.43177

Phori, M., Hermann, U. P., & Grobbelaar, L. (2026). From plan to practice: An evaluation of heritage tourism strategies and implementation challenges in Sekhukhune District Municipality. African Journal of Sustainable Tourism, 2(1), 1-20. https://www.elgaronline.com/edcollchap-oa/book/9781800887121/book-part-9781800887121-12.xml

Rabbiosi, C., & Ioannides, D. (2022). Cultural tourism as a tool for transformation in small and medium-sized towns. In A Research Agenda for Small and Medium-Sized Towns (pp. 107-126). Edward Elgar Publishing. https://journals.co.za/doi/abs/۱۰/۴۱۰۲/ajst.v۲i۱/۱۵

Ranasinghe, R., Gangananda, N., Bandara, A., & Perera, P. (2021). Role of tourism in the global economy: The past, present and future. Journal of Management and Tourism Research, 4(1),23-42. https://ssrn.com/abstract=3862298

Richards, G. (2018). Cultural tourism: A review of recent research and trends. Journal of hospitality and tourism management, 36, 12-21. https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2018.03.005

Sadeghi, H., & Seidaiy, S. E. (2025). Exploring the Role of Tourism on Land Use Value in Rural Areas: A Case Study. International Journal of Rural Management, 21(2), 203-223. https://doi.org/10.1177/09730052251336523

Sadeghi, HO & Seidaiy, S.(2025). Tourism and rural development. Rural areas—Development and Transformations. Intechopen press. Pp. 137-161. DOI: 10.5772/intechopen.111400.

Stepanova, E., Rozkova, A., Yushkova, L., & Balisheva, M. (2023). Development of rural tourism in the regions of Russia as a factor of sustainable development of rural areas. In E3S Web of Conferences (Vol. 376, p. 02030). EDP Sciences. https://doi.org/10.1051/e3sconf/202337602030

Streimikiene, D., Svagzdiene, B., Jasinskas, E., & Simanavicius, A. (2021). Sustainable tourism development and competitiveness: The systematic literature review. Sustainable development, 29(1), 259-271. https://doi.org/10.1002/sd.2133

Summers,J. , Cavaye,J. , Woolcock, G. (2019). Enablers and Barriers of Tourism as a Driver of Economic and Social-cultural Growth in Remote Queensland, Journal of Economic Papers,38(2): 77094. doi/10.1111/1759-3441.12246

Suriyankietkaew, S., Krittayaruangroj, K., Thinthan, S., & Lumlongrut, S. (2025). Creative tourism as a driver for sustainable development: A model for advancing SDGs through community-based tourism and environmental stewardship. Environmental and Sustainability Indicators, 27(3),12-31. https://doi.org/10.1016/j.indic.2025.100828

van Onselen, V. M., Bayrak, M. M., Gladfelter, S., & Lin, T. Y. (2025). Community insights on tourism development and nature-based solutions for increased resilience to coastal hazards at Caota sand

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]

dunes Geopark in Taiwan. Progress in Disaster Science, 28(3),31-46. https://doi.org/10.1016/j.pdisas.2025.100472

Vashkevich, N., Barykin, S., Kapustina, I. V., Kupriyanova, M., Krasnov, A., Kharlamova, T. L., & Viktorovich, A. (2024). Inclusive tourism ecosystems: Key stakeholders and their roles. Migration Letters, 21(S8), 1263-1269. https://www.researchgate.net/profile/Sergey

Vrontis, D., Basile, G., Tani, M., & Ferri, M. A. (2024). The host-guest relationship role in a sustainable tourism model in marginal areas: The case study of Calitri (Italy). Palgrave Intersections of Business and the Sciences, 187-212. https://www.unimercatorum.iris.cineca.it/handle/۹۱۴۸/۲۰/۵۰۰/۱۲۶۰۶

Wearing, S. L., & Foley, C. (2017). Understanding the tourist experience of cities. Annals of Tourism Research, 65, 97-107. https://doi.org/10.1016/j.annals.2017.05.007

Xu, J., Shi, P. H., & Chen, X. (2025). Exploring digital innovation in smart tourism destinations: insights from 31 premier tourist cities in digital China. Tourism Review, 80(3), 681-709. https://www.emerald.com/tr/article/۱۲۴۱۶۱۳/۶۸۱/۳/۸۰

Zambrano-Mieles, J. D., Mieles-Cevallos, D. N., Suntasig-Tuasa, L. J., & Fabiani-Orbea, L. (2025). Challenges and Opportunities in Local Sustainable Tourism: A Systematic Review Focusing on Community Participation and Regional Development. Journal of Posthumanism, 5(1), 1062-1078. DOI: https://doi.org/10.63332/joph.v5i1.636

Zhang, Y., Zheng, Q., Huang, L., Lee, T. J., & Hyun, S. S. (2024). Alienation and authenticity in intangible cultural heritage tourism. Journal of Sustainable Tourism, 32(12), 2459-2478. https://doi.org/10.1080/09669582.2023.2284642

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-11-18]